КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ XXV КОНФЕРЕНЦИ

...У ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 34 (11010) | 1966 оной февралиин 10, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ ТООСООН

КПСС-эй областной комитедэй нэгэдэхи ...кретарь нүхэр А. У. Модогоевой элидхэлһээ

...тиин областной комитет хоёр ...түтэй соо—1963 оной ноябрь... ...66 оной февраль хүрэтэр хэг... ...ажалай түлөө тоосожо байна.

...хэл хэһэн КПСС-эй обкомой ...и секретарь нүхэр Модогоев ...лэйнгээ оролто соо тэмдэглэ... ...үнгэрһэн үедэ манай партиин ...бүхы совет арадай ажабайдал... ...абтар ехэ удха шанартай олон ...хэрэгүүд болоо гэжэ хэлэбэ. ...ооһоо эгээл шухалануудынь ... КПСС-эй ЦК-гай 1964 ондо ... октябриин Пленум, мүн ...ной ноябриин, 1965 оной мар... ...нтябриин Пленумүүд болоно. ...иин XXII съездын болон ...эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиид...хэбэринүүдые, областной XXIV партийна конференциин тогтоолые дүүргэлтэ болгон, областной партийна организаци республикын үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ, экономико болон соёл культурые дэбжээхэ талаар үнгэрһэн үе соо ехэ ажал хээ. Тиихэ зуураа партиин областной комитет кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо, тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, арадай ажахые хүтэлбэрилхэ онол аргануудые саг үргэлжэ һайжаруулха, ажалша олонитэй холбоо харилсаагаа улам бэхижүүлхэ, бүхы партийно-эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы партийна органуудай анхаралые хандуулһан байна.

...ПСС-эй ЦК-гай СЕНТЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ...ИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ДҮҮРГЭЛТЭ БОЛГОХО

...һан долоон жэлэй туршада ...XIV областной партийна кон...рһээ хойшо үнгэрһэн үе соо ...икымнай промышленность ...хүгжөө. Эдэ жэлнүүдэй тур...олонхи хуушан промышленна ...ятинууд шэнэдхэн заһагдаа, ...гол фонднууд шэнэлэгдээ, ...риин хүсэ шадалынь һураг... ...болоо. Тэрээнтэй хамта шэнэ ...иятинууд баригдаа, промыш...иин шэнэ һалбаринууд бии ...

...ээнь, Буряадай индустриин ...ын предприяти болохо паро...оной завод эдэ жэлнүүд соо ...шэнээр заһагдаад, мүнөө паро...й орондо—тепловоз, электро...лон үргэлжэ металлаар хэгдэ...агонуудые заһабарилна. Завод ...еын техникээр хангагданхай, ...ээл түрүү технологи ходо нэб.... Гансал һүүлэй хоёр-гурбан ...туршада заводые шэнэдхэн ...хэрэгтэ 15 миллион шахуу ...һомологдоһон, цехүүд соонь ...шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоһон ...

...баһа Улаан-Үдын шэлэй ...ые абаад үзэе. Энээниие шэ...заһаха хүдэлмэри үшөө дүү... гэбэшье бүри мүнөө сонхын ... гаргаха талаар манай ...й тон томо гурбан шэлэй заво...эниинь болонхой.

...убликын нүүрһэнэй промыш...ть улам хүгжөө. Холбоолжоной ...нэй уурхайн түрүүшын ээл... ...ашаглалгада оруулһанай ашаар ...туршада нүүрһэ абалгые 300 ...тонноор ехэдхэхэ арга олдоо. ...үйлэдбэритэй шахуу байһан ...н «Механлидай» орондо элект...рическэ промышленностиин ...завод—«Электромашина» урган ...

...н республикын элдэб түүхэй ...ые хэрэглэн хүдэлдэг промыш...сть хүгжэжэ байнхай. Буряад...й ой модон элбэг, тиин модо бэ...лгын хэмжээн республика дотор ...рэхэ бүри дээшэлнэ. Ойрын ...тэ модые түсхай ёһоор бол...уулдаг болоһоной ашаар про...енностиин шэнэ һалбари—цел...но-картонно үйлэдбэри бии бо...ь. Энэ хадаа орон доторхи эгээ ...Селенгын ЦКК болоно.

...ическэ талаараа тон сэбэр из...ягуудай айхабтар баян хэбтэ... ...дэргэдэ «Татарский ключ» гэжэ ... предприяти бии болонхой. ...ооһо угаадаг фабрикын хүсэ... ...улам ехэ болоно. Энэ фабрика ...й туршада 15 мянган тонно хү... ...нооһо угаадаг болохо юм.

...Тоосоото үе соо 30 шэнэ пред...ти, томо цех болон объектнүүд ...ашаглалгада оруулагдаа. Промышлен...ная үйлэдбэриин гол фонднууд ...миллион түхэригөөр ехэ болоо. ...Буряадай промышленна предприя...тиин үйлэдбэрилэн гаргаһан про... ...манай ороной 70 хизаар бо... ...областьнуудта эльгээгдэнэ, мүн ...ойн гуша гаран оронуудта ашаг...лана.

...Республикын промышленность ...дукци гаргаха долоон жэлэй тү... ...е бүхы дээрэнь 6 жэл 11 һарын ...шада дүүргээ. Россин 30 мил...ида оруулалта болгожо, түсэбһөө ...ур 54,2 миллион түхэригэй про... ...и гаргагдаһан байна. Харин со... ...уялгын ёһоор 46,5 миллион ...хэригэй продукци түсэбһөө гадуур ...гаргадхэ ёһотой байгаа. Долоон жэ... ...й туршада үйлэдбэриин гол фонд... ...хоёр дахин ехэ болоо. Мүн энэ ...үе соо худалдаанай продукци 2,2 дахин ехээр бүтээгдэдэг болобо.

Республикын олонхи предприятинууд ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта түйлаа гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, хэдэн промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ үзэгдэжэ байгаа нилээд ехэ дутагдалнуудые обёоронгүй гаража болохогүй.

1965 ондо «Забайкаллес» комбинат 204 мянган кубометр хэрэглэлэй модо дутуу бэлэдхээ. Комбинадай предприятинууд 1964 онойхидо орходоо 52 мянган кубометрээр бага модо бэлэдхэһэн, зөөһэн байна. 14 леспромхозой юһэниинь модо зөөхэ ниитэ түсэбөө дүүргээгүй, харин 10 предприяти хэрэглэлэй модо зөөхэ түсэб дүүргээгүй.

Мүн гээгдэжэ ябаһан предприятинууд промышленностиин бусадшье һалбаринуудта бии.

Үнгэрһэн үе соо манай олохон предприятинуудта гол фонднуудай түхэриг бүхэндэ хүртэхэ продукци багаар гаргагдадаг боложо байнхай. Энэ юуһээ болоноб гэхэдэ, продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын ургалта һүүлэй үедэ нилээд түргөөр ехэ болоһон гол фонднуудай ургалтаһаа гээгдэнэ. Энэ ушар шэлэй заводто, түмэр бетон хэрэглэлнүүдые бүтээдэг заводуудта, Улаан-Үдын, Хяагтын хилээмэнэй заводууд болон бусад хэдэн предприятинуудта үзэгдэнэ.

Продукциин өөрын үные доошолуулха талаар, мүн олзын талаар түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ дутуунууд үзэгдэнэ. 1965 ондо урдын Зүүн Сибириин совнархозой 22 предприяти продукциин өөрынь үнэ доошолуулха талаар 3,5 миллион түхэригэй үлүү гаргаша хэһэн байна. Улаан-Үдын мяханай комбинадта, Улаан-Үдын шэлэй заводто, Тимлюгэй цементно-шиферна заводто продукциин өөрынь үнэ илангаяа ехэ байгаа.

Олон предприятинууд ашаг олзогүй ехэ гаргаша хэнэ, мүн голодоһо ехээр гаргана.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха, промышленна предприяти бүхэнэй зүгһөө түсэбөө тоогойшье, шанарайшье талаар гүйсэд дүүргэдэг болохо гээшэ манай түрүүшын зорилго мүн.

Саашань элидхэлшэ капитальна барилга тухай асуудалда удаан тогтожо хэлэбэ.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада арадай ажахын энэ ехэ һалбарида үйлэдбэриин болон ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, барилгые индустрижүүлхэ, түсэблэлгэ болон материально-техническэ хангалтые һайжаруулха талаар хэдэн шухала асуудалнууд шиидхэгдээ.

Тоосоото үе соо 30 промышленна предприяти баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. 200 мянга гаран дүрбэлжэн метр хэмжээнэй байрын гэрнүүд баригдаа; 11 мянган хүнэй һураха һургуулинууд, 200 хүнэй хэбтэхэ больницанууд, 2400 үхибүүдэй бэйхэ саадууд, 6 кинотеатр, ажаһуудалай хэрэгые хангаха 15 комбинат, 420 һууритай гостиница болон культурна ажаһуудалда хабаатай бусад предприятинууд бүтээгдэһэн байна.

Гэбэшье капитальна барилгада үшөөл ехэ дутагдалнууд үзэгдэһөөр. Үйлэдбэриин предприятинуудые, гол фонднуудые ашаглалгада оруулха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. Нооһо угаадаг фабрикын хоёрдохи ээлжээе үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда бэлэн болгохо ёһотой аад, оройдоо байгша оной февраль, март соо дүүргэхэ байнабди. Мүн шэлэй заводтохи шэл утаһа гаргаха түхеэрэлгэнүүд, Улаан-Үдын һүнэй заводой холодильник, геологоуправлениин гол лабораториин байшан, типографи мүн баһа түсэбтэ болзорһоо гээгдэжэ, һая февраль, мартда бэлэн болгогдохо. Байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгануудые барижа дүүргэхэ түсэбтэ даалгабари дүүргэгдэнэгүй.

Барилгын һайн шэнэ аргануудые үргэнөөр хэрэглэн, барилгын болон хабсаралгын хүдэлмэринүүдые нэгэ зэргэ ябуулжа, барилгаяа хоёр халаан соо хэдэг болоһон организацинууд лэ барилгын дүүргэлтын болзорые хороожо, предприятинуудые саг соонь ашаглалгада оруулдаг байна гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Гэбэшье элдэб олон барилгануудта хамаг хүсэ, зөөреэ сасан тараадаг муу ябадал мүнөө хүрэтэр бии байһаар. Илангаяа барилгын Буряадай управленидэ энэ үзэгдэнэ.

Хүдөө нютагуудта нилээд ехэ барилга хэгдэнэ. Тоосоото үе соо хүдөөгэй барилгадахи капитальна һомололго 123 процентээр дээшэлээ. Мүн колхозуудай мүнгэ зөөреэр хэгдэдэг барилгын хэмжээн ехэ болоо. Эдэ жэлнүүдтэ колхозуудта 20 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, 1,5 мянган һууритай һургуулинууд, 2 мянган һууритай клубууд бүтээгдэһэн, шэнэ больница, үхибүүдэй саадууд баригдаһан байна.

24 мянган эбэртэ бодо малай багтаха дал хашаанууд, 27 мянган толгойн гахайн байра, 170 мянган хониной хорёо, 210 мянган шубуунай багтаха гэрнүүд баригдаа, мүн 83 мянган тонно ороохо, овощ болон силосэй багтаха амбаарнууд болон бусад олон гэр байранууд баригдаһан байха юм.

«Целинстрой» трест хүдөөдэ ехэ барилга хэнэ. Һая бии болоһон энэ трестын коллектив һүүлэй хоёр жэлэй туршада мүнгэ зөөри ашаглаха түсэбөө дүүргэнэ, барилгын хүдэлмэриин хэмжээе саг үргэлжэ ехэ болгоно.

Гэбэшье трестын хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Барилга удаан хэгдэнэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри олон ушарта шанараараа муу байна, хүдөөгэй барилгын өөрынь үные доошолуулха хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулагданагүй, үйлэдбэриин техническэ бааза ааляар хүгжөөгдэнэ.

Капитальна барилгые һайжаруулха гол шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь гэхэдэ,—проектнэ хэрэгые һайжаруулха ябадал болоно. Проектнэ организацинууд муу шанартай проектнүүд болон сметэнүүдые табина, тэдээн соонь хүсэд дүүргэгдээгүй зүйлнүүд, заримдаа ехэ алдуунуудшье ушарна.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ барилга болон архитектурын хэрэгые эрхилдэг управлени (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Шотин) проектнүүдые табиха, городууд болон хүдөө тосхонуудта барилга хэхэ ажалые мууса хүтэлбэрилнэ.

Барилгын материалнуудай промышленностиин, барилгын индустриин ааляар хүгжэжэ байһан ушарһаа капитальна барилга удаан, ааляар дүүргэгдэнэ. Барилгануудта хирпиисэ, перлито-бетонно панельнүүд, һайн шанартай иэбёосхо, шинийто багатай хюрөөдэмэл модонууд, һайн шанартай дулаа баридаг материалнууд илангаяа дуталдана.

Партиин областной комитет республика дотор хана хэдэг материалнуудай промышленностиие хүгжөөхэ хэмжээнүүдые абаа. Силикатна хирпиисын заводой барилгые үргэлжэлүүлхэ, 80 миллион хэһэг улаан хирпиисэ гаргаха шадалтай Грязнухын заводой проектые табиха, жэлэй туршада 100 мянган кубометр перлито-бетонно панель бүтээхэ хүсэтэй заводой проект табиха, томо панельтэй гэрнүүдые баридаг заводые жэлэй туршада 70 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые бариха шадалтай болгохо хэрэгтэ мүнгэ һомолхо тухай асуудалнууд 1965 ондо шиидхэгдээ.

Эдэ бүхы барилгануудай дүүргэгдэхэдэ, барилгын материалнууд дуталдажа байхаяа болихо юм.

Барилгын организацинуудай үмэнэ шэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Тиимэһээ барилгын организацинуудые бэхижүүлхэ, тэдэнэй ажал хүдэлмэриие шууд һайжаруулха гээшэ республикын партийна организацинуудай, совет зургаануудай тон шухала зорилго мүн.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар мүнөө үедэ республикымнай предприятинуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Предприятиин коллективүүд үйлэдбэриин экономикын, түсэблэлгын болон материальна талаар урмашуулгын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэнэ, шэнэ ёһоор ажаллажа эхилхэ хэмжээнүүд хараалагдана.

«Продукциие голодоһо дутуугүйгөөр бүтээжэ, нэгэ харалгаар ОТК-да тушаадаг болохо ябадалые урмашуулха тухай дүрим» локомотив-вагон заһабарилгын заводто зохёогдоо. Мүн гол фонднуудые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг болохо тушаа хэмжээнүүд хараалагдажа байна.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадтахи «Холтосон» руднигай хүдэлмэриие улам эршэдхэн һайжаруулха, шанаржуулгын фабрикада металл абалгые улам нарижуулха хүдэлмэри ябуулагдана. Энээнһээ урда хадын хүдэлмэришэд хэды шэнээн газар малтааб, тэрээнһээ дулдыдан хүлэһэ абадаг байгаа. Харин мүнөө вольфрам-молибденэй байдаг нүдалһаа абтаһан шоройн тонно бүхэнэй түлөө түлэдэг болохо гэһэн гүрим зохёогдоо.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын, мяханай комбинадай, Тимлюгэй цементно-шиферна заводой, Буряадай мебелиин болон модо болбосоруулдаг комбинадай, Хандагатайн, Итанцын леспромхозуудай, модо урадхуулдаг Байгалай баазын болон бусад предприятинуудай коллективүүд КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Гэхэтэй хамта, ямар нэгэн шэнэ заабаринуудые хүлеэжэ, ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар үүсхэл гаргангүй байдаг предприятинууд бии байна.

Шэнэ ёһоор түсэблэдэг болохо гуримда оролгые бэлэдхэхэ хэрэг энэ хүдэлмэриин тон шухала шатань болохо ёһотой. Ашаг олзо ехээр оруулдаг ушарһаа үйлэдбэриин гол фонднууд болон эрьесын мүнгэ зөөриин түлөө түлөөһэ оруулха шадалтай, банкһаа абаһан урьһаламжын процентые түлэхэ, предприятиин хүгжэлтын болон материальна урмашуулгын, социально-культурна хэмжээ ябуулгын ба байра барилгын фондые бии болгохо шадалтай предприятинуудта шэнэ ёһоор ажаллаха гуримда орохо эрхэ үгтэхэ ёһотой.

Эдэ бүхы эрилтэнүүдтэ гүйсэд таараха олон предприятинууд манда бии. Тэдэнэр һайнаар бэлдээ һаа, шэнэ гуримаар ажаллаха ёһондо орожо шадаха. Харин Зэдын комбинадай, нарин сэмбын фабрикын, «Электромашина» заводой коллективүүд энэ жэлэй нүгөө хахадта шэнэ гуримда орохо аргатай.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриие улам шангадхажа, предприятинуудай мүнгэн сангай болон ажахын ябуулгые һайжаруулжа, шэнэ ёһоор ажаллаха гуримда орохо ябадалые түргэдхэхэ гээшэ партийна организацинуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэнэрэй, партиин районно болон городской комитедүүдэй зорилго мүн.

ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор, манай республикада нютагай, эдеэ хоолой промышленностиин, ой модоной ажахын, ажаһуудал хангалгын министерствэнүүд, барилгын материалнуудай промышленностиин болон гулишын промышленностиин управленинүүд байгуулагданхай. Ажаллажа байгаа промышленна предприятинуудые зүб һайнаар, тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ, промышленна үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые улам түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэг хангаха гэһэн харюусалгатай зорилгонууд министерствэнүүд болон управленинүүдэй үмэнэ табигдана.

Ерэхэ табан жэлэй туршада республикымнай промышленность улам түргэнөөр хүгжэхэ. Манай нютагта элбэг баян байдаг ашагта малтамалнуудай бааза дээрэ промышленностиин шэнэ һалбаринууд хүгжөөгдэхэ.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ОБЛАСТНОЙ XXV ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦЕЭРҺУНГАГДАҺАН КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ ГЭШҮҮД:

Ангархаев Б. Д.
Агафонова В. А.
Ангапов С. В.
Альцман К. П.
Асеев Л. С.
Афанасенко П. А.
Аюров Б. Т.
Баиров Г. Б.
Базаров В. Б.
Бадиев А. А.
Бадмаева Л. Н.
Бардонов А. Б.
Барьядаев К. Л.
Беломестнов Г. И.
Бизюкин И. И.
Бирюков В. Г.
Болотов А. Р.
Бондарец И. С.
Большаков В. Г.
Ванкеев Ж. Б.
Возжаев В. К.
Восканянц К. А.
Власов С. И.
Воронин Г. И.
Доржиев Ч.-Ц. Д.
Доржиев Ц. Д.
Дубровский В. И.
Егорова Л. Я.
Еланов С. О.
Жугдурова М. Б.
Зинченко И. П.
Золтоева Д. К.
Ивакина А. М.
Иванов П. Н.
Иванов С. Ф.
Игнатьев И. А.
Измалков М. Д.
Исаев С. И.
Исаков В. С.
Именохоев А. А.
Иринчеев Н. Б.
Калашников К. А.
Каленов В. П.
Калмыкова М. Г.
Кванталиани А. А.
Кузнецов А. Ф.
Ларинцев А. В.
Лелетка П. Р.
Лысов В. Ф.
Мадыева Л. Д.
Малыгин И. И.
Матвеев В. Д.
Медведев И. Е.
Мельников И. А.
Модогоев А. У.
Омбоева Н. М.
Онищенко М. К.
Очиров Ц. О.
Павленко Е. П.
Павлов И. Б.
Пивоваров Н. Б.
Похосоев Л. Я.
Продайвода К. М.
Раднаев Д.-Н. Т.
Рандин А. Г.
Саганов В. Б.
Сахьянов В. А.
Семенов Б. С.
Силаков В. Н.
Скубаренко Е. И.
Соковиков А. И.
Степанов Г. И.
Степачев А. И.
Суворова А. Н.
Сыренов А. С.
Титов В. И.
Тогмитова И. Л.
Туробова М. Ф.
Тюменцев Г. П.
Федорова О. Н.
Филиппов В. Р.
Фролов Д. Ш.
Федоров Б. Ф.
Хабалов С. М.
Хахалов А. У.
Хомякова М. А.
Цыбиков Ц. О.
Цыденжапов Б.-Ц. Ц.
Черняков И. Д.
Черныш В. И.
Шабагоров В. П.
Шишмарев А. Н.
Эрдынеев Ц.-Д. Б.
Эрдыниев Д. Д.
Юмсунов Н. Б.

КПСС-эй ОБКОМОЙ ГЭШҮҮНДЭ КАНДИДАДУУД:

Алемовский Ю. А.
Антоненко Н. Т.
Ануев Г. И.
Атриков А. А.
Афанасьева М. Е.
Базарсадаева Б. С.
Бутковский П. И.
Галданов Ц. Б.
Гнеушева З. И.
Горобец А. С.
Дамдинов Н. Г.
Даржаев И. Д.
Довгань С. Г.
Дубкова Т. Ф.
Еремин Г. А.
Жаргалов С. Б.
Леонов Ф. В.
Макеев О. В.
Пластинин А. В.
Попов С. Ф.
Потепалов А. Р.
Снеткова Н. П.
Тарасов П. П.
Таханов А. Д.
Токтохоева А. Ц.
Уварова Л. А.
Федоров Н. В.
Халзанов К. Х.
Хороших И. Н.
Цибудеев Ц. Ц.
Шейкин В. Г.

ОБЛАСТНОЙ XXV ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦЕЭР ҺУНГАГДАҺАН КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ ШАЛГАЛТЫН КОМИССИИН ГЭШҮҮД:

Акимов В. П.
Бохиев В. Б.
Будажабэ Ф. Т.
Бутин Б. С.
Воробьев И. Ф.
Гармаев М.-Ж. Ц.
Дронов Ф. И.
Дугаров С. Г.
Ендонов Ч. В.
Маякова В. И.
Мосейчук Н. В.
Минеев В. Д.
Могнонов М. М.
Наводкин Л. С.
Павлов П. М.
Сабуров Л. П.
Серебренников В. Д.
Серебренников Д. Д.
Тараскин С. И.
Тенетов П. И.
Убеев В. П.
Цыренов Д. М.
Шатов А. А.

ОБЛАСТНОЙ XXV ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦЕЭР ШИИДХЭХЫ ДУУНАЙ ЭРХЭТЭЙГЭЭР ҺУНГАГДАҺАН КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУД:

Барьядаев К. Л.
Бирюков В. Г.
Доржиев Ц. Д.
Каленов В. П.
Кудряшов А. П.
Лебедевич И. Н.
Модогоев А. У.
Павленко Е. П.
Продайвода К. М.
Титов В. И.
Тогмитова И. Л.
Тучинов Г. Д.
Хахалов А. У.
Ястребова К. Е.

КПСС-эй XXIII съездэ зүбшэхэ дуунай эрхэтэйгээр һунгагдаһан делегат

Орбодиева Д. О.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ ПЛЕНУМ

Байгша оной февралиин 8-да КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи пленум боложо, эмхидхэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Тэрэшэлэн КПСС-эй обкомой бюро һунгагдаба. Нүхэд **Л. С. Асеев, К. Л. Барьядаев, В. Г. Бирюков, А. У. Модогоев, Н. Е. Медведев, Ц. О. Очиров, К. М. Продайвода, Е. П. Павленко, Д.-Н. Т. Раднаев, Б. С. Семенов, А. У. Хахалов** гэгшэд бюрогой гэшүүдээр һунгагдаа. КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидадуудаар нүхэд **А. Б. Бардонов, В. И. Дубровский, С. Ф. Иванов** гэгшэд һунгагдаба.

Пленум дээрэ КПСС-эй областной комитедэй секретарьнууд һунгагдаа. Нэгэдэхи секретаряар нүхэр **А. У. Модогоев**, хоёрдохи секретаряар нүхэр **К. М. Продайвода**, секретарьнуудаар нүхэд **Н. Е. Медведев, Д.-Н. Т. Раднаев** гэгшэд һунгагдаба.

Партиин областной комитедэй таһагуудые даагшадые пленум баталаа. Эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагшаар **А. Б. Бардонов**, пропаганда ба агитациин таһагые даагшаар **Л. Я. Похосоев**, хүдөө ажахын таһагые даагшаар **И. П. Зинченко**, промышленность болон транспортын таһагые даагшаар **Ц.-Д. Б. Эрдынеев**, барилга болон городой ажахын таһагые даагшаар **Б. Ф. Федоров**, һургуулинуудай таһагые даагшаар **К. Х. Халзанов**, захиргаанай, худалдаа наймаанай, финансова органуудай таһагые даагшаар **И. Д. Черняков** гэгшэд баталагдаа.

КПСС-эй обкомой партийна комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр **Ч. Д. Доржиев** баталагдаба.

Пленум дээрэ «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй редактораар нүхэр **Ц. О. Очиров** баталагдаба.

***

XXV областной партийна конференци дээрэ һунгагдаһан шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр **М. М. Могнонов** һунгагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конференциин делегадууд (зүүн гарһаа) 7-дохи СМУ-гай комплексно бригадын бригадир А. Г. Зубков, Зэдын комбинадай забойщик Н. И. Бабу, Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь И. Б. Модоров, энэ совхозой хонишон Н. В. Чумаков, Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикын тээрмэшэн И. П. Будунов газетын һонинуудтай танилсажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ XXV КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй ОБКОМОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ ТООСООН

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Гусиноозерск ойрын жэлнүүдтэ республикынмнай томо промышленна газар болохонь. Резино-техническэ хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ тон томо комбинат эндэ баригдажа эхилээ.

ЦБК-гай баригдажа байһан ушарһаа, тэрэниие түүхэй элээр хангаха зорилго шиидхэхэ хэрэгтэй. Тиихын тулада Баргажанда болон Байгал шадар шэнэ леспромхозуудые түргэнөөр байгуулжа дүүргэхэ хэрэгтэй.

Улаан-Үдэ городой промышленность нилээд ехээр хүгжөөгдэхэ. Химическэ аппаратурын болон лабораторно аппаратын завод, трикотажна фабрика, элеватор гэхэ мэтын шэнэ предприятинууд хойто жэлнүүдтэ баригдаха. Эндэ мүн шэнэ кондитерскэ, макаронной фабрикануудые баригдажа эхилбэ. Ойрын жэлнүүдтэ судна заһабарилгын завод, «Электромашина», «Теплоприбор» заводууд, нарин сэмбын фабрика үргэдхэгдөөд, шэнэлэн заһагдажа дүүргэхэ байна.

Үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта промышленна продукци бүтээн гаргалгые нилээд ехэ болгохо гэжэ 1966 ондо арадай ажахын түсэб соо хараалагданхай.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой, баригга-хабсарһалгын № 8 управлениин коллективууд түсэхэлээр КПСС-эй XXIII съездые нэрэтэй түрүүлэйгөөр угтахын түлөө мүрысөөн бүхы республикынмнай предприяти, баригануудта дэлгэрбэ.

Республикымнай промышленность бүхы дээрээ январиин түсэбые 101 процент дүүргэв. Тиин нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 15 процентээр ехэ продукци бүтээн гаргаһан байна.

Республика доторхи промышленностиин, баригын хэрэгые саашадань хүгжөөхэ ехэ зорилгонуудые шиидхэхын түлөө, КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажалта түгэлдэрөөр бэелүүлхын түлөө экономическа болон баригын хүдэлмэрилэгшэдэй, бүхы областной партийна организацинуудай бүхы шадалаараа оролдохо байһандань һэжэгүй.

ЦК-гай МАРТЫН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮД—АЖАЛ ЯБУУЛГЫМНАЙ ДАЙШАЛХЫ ПРОГРАММА МҮН

«Худөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хойшолуулашагүй шухала хэмжээнүүд тухай» асуудалые зүбшөөн хэлсэһэн партиин Центральна Комитедэй мартын Пленум худөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ үзэгдэжэ байһан ехэ дутагдалнууд болон алдуунуудые зоримгойгоор, эрид шууд элируулээд, худөө ажахын үйлэдбэриие саашань түргэнөөр хүгжөөхэ үргэн экономическа үндэһэ һуури хараалһан байна. ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүхы парти, бүхы совет арад халуунаар һайшаагаа һэн.

ЦК-гай Пленумэй элируулһэн ехэ гаһан дутагдалнууд болон алдуунууд манайшье областной партийна организацида үзэгдэжэ байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Манай республикын худөө ажахы 1953—1958 онуудай үедэ зарим тэды дэбжэжэ байһанаа, һүүлээрнь хүгжэлтэдээ аалидхаһан байна. Илангаяа мал ажал гээгдэжэ ябана.

Долоон жэлэй туршада газар тэрэалангай ажалда зарим тэды ургалта түйлагдаа гэбэшье, энэнь үшөөл бага. Тиин хэрбээ 1958 ондо тарилгын бүхы талмай 593 мянган гектар байгаа һаа, 1964 ондо 789 мянган гектарта хүрэһэн байна. Орооһото ургамалнуудые таридаг талмай 375-һаа 552 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэгдөө. Харин шэниисэ 2 дахин шахуу ехээр таригдадаг болоо. Мүн тэрэшэлэн ургамал ногооной гол шухала продуктнуудые абалга дээшэлээ. Мал ажалдашье зарим тэды үзэгдөө. Жэшээнь, эбэртэ бодо малай тоо 40 мянган толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэд 27 мянган толгойгоор, хонимнай 145 мянган толгойгоор, гахайнууд 50 мянган толгойгоор олошороһон байна. Мал ажалай гол продуктнуудые—мяха, һү, нооһо болон үндэгэ абалга зарим тэды дээшэлээ.

Гэбэшье энэ ургалта долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудһаа нилээн доогуур байгаа. Тиигээд **манай колхоз, совхозуудай арга боломжонуудһаа доогуур байгаа гэжэ тусхайлан тэмдэглэхэ хэрэгтэй.**

Республикын худөө ажахын гол һалбаринууд тоосоото үе соо хайшан гэжэ хүгжөөб?

Тариан ажал хадаа бүхы худөө ажахын үйлэдбэриин үндэһэ һууринь мүн. Тиимэһээ партиин областной комитет урда жэлнүүдтэл адляар тоосоото үе соошье ороохо тарья үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо ехэ анхарал хандуулһан байна. Эдэ жэлнүүдтэ республикамнай гүрэндэ тарья худалдаха түсэбөө дүүргээ, урдахи жэлнүүдтэ абаһан урьһаламжын үрэһэ бусааха түсэбөө дүүргээ, городой хүн зониие, тэрэшэлэн худөөгэй хүдэлмэришэд, алба хаагшадые хилээмээр хангаха хэрэг шиидхээ. Гэхэтэй хамта, колхоз, совхозуудай мал ажалда зорюулан концентрированнэ тэжээл урдынхида орходоо нилээд ехэ хэмжээтэйгээр үгтэдэг байгаа.

Партиин областной комитет газар ажал эрхилхэ ябадалые һайжаруулха, түрүү онол аргануудые, эрдэм ухаанай түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ партийна, совет, худөө ажахын органуудай анхаралые хандуулһан байна.

Эдэ жэлнүүдтэ республикымнай бүхы ажахынууд өөрын үрэһэ хүрэнгэтэй гүйсэд боложо шадаа гэжэ һайшаан тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэнь баян бардам ургаса хуряажа абаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай.

Колхоз, совхозууд эдэ жэлнүүдтэ минеральна үтэгжүүлгэ, тусхайлбал аммиачна уһа газарай хүрьһэндэ ехээр оруулдаг болоо. Тэрэ уһан манай республикын байдалда айхабтар һайнаар таарана гэжэ харагдаба. 1964 онойхитой сасуулбал, нёдондо жэлдэ 15 процентээр ехэ минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулагдаһан байна.

Газар хүрьһэн яһала һайнаар элдүүрилэгдэдэг болоо, намарай паар хахалха талмай зарим тэды үргэдхэгдөө.

Гэбэшье республикын колхоз, совхозуудай газар ажалые хүгжөөхэ хэрэгтээ һайн үрэ дүн түйлаашье һаань, эндэ үшөөл ехэ дутагдалнууд үзэгдэһөөр.

Һүүлэй үедэ зарим колхоз, совхозууд элдэб шалтаг урдаа барижа, орооһото ургамалнуудай, тэрэ тоодо эмнисын таригые багадхажа эхилээ. Энэнь һанаа зобомоор байна. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозууд 1963 онойхидо орходоо нёдондо жэлдэ орооһо таридаг талмайгаа 7 мянга гаран гектараар, Улаан-Үдын худөөгэй район—3,3 мянган гектараар, Зэдын аймаг—5 мянга шахуу гектараар бага болгоо.

Олон ажахынууд шэнэ газар ашаглаха түсэбөө ехэ муугаар дүүргэнэгүй. Хэрбээ 1963 ондо 32,6 мянган гектар газар ашаглагдаһан байгаа һаань, һүүлэй хоёр жэлэй туршада оройдоо 25,5 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэ. Гэхэтэй хамта, тарья ехээр абадаг, малдаа бардам хүрэхэ тэжээл абадаг болохын тулада газар услалгын талмайе саашадаа үргэдхэхэ шухала гэжэ хүн бүхэндэ элитэ.

Элдэб тарималнуудай, үбһэ ногооной ургасынь тон бага байна. Газар ажалаа һайнаар эрхилжэ шадаагүйнһээ. Тиимэһээ Сэлэнгын, Хоринн, Баргажанай болон Загарайн аймагуудай олон ажахынуудта ургаса бага абтадаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторхи уһалууриин хуушан түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэхэ, мүн шэнэ түхеэрэлгэнүүдые бариха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэв. Республикын колхоз, совхозуудта 167 мянган гаран гектар уһалагдадаг газар бии. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада 550 гектар газар уһалха шэнэ түхеэрэлгэнүүд баригдаа, 4537 гектар хахалагдадаг газар болон сабшалангуудай уһалууриин хуушан түхеэрэлгэнүүд заһагдаа. Тиигэжэ 38 мянган гектар хахалһан газар, 133 мянган гектар сабшалан болон бэлшээриие уһалагдаа юм.

Шэнэ табан жэлэй туршада 15 мянган гектар газарта уһалууриин түхеэрэлгэнүүд заһагдаха, шэнээр баригдаха, мүн 20 мянган гектар газар хатаагдаха, 400 мянган гектар бэлшээридэ уһан урдахуулагдаха юм. 1966 ондо Түгнын талада 2500 мянган гектар газарые уһалха түхеэрэлгэ баригдажа эхилхэ, Гэгээтын, Халюутын уһалууриин түхеэрэлгэнүүд шэнэдхэн заһагдаха, Оймоһой, Оронгын болон Читканай намаглиг газарнууд хатаагдаха, тэрэшэлэн уһалууриин жэжэхэн түхеэрэлгэнүүдые бариха, республикын олон районуудай бэлшээриин газарта уһа урдахуулха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ байна. Ушар нимэһээ худөө ажахын министерство, түбхын түрүүндэ уһанай ажахын управлени энэ шухала хүдэлмэриин хүтэлбэриие эрид һайжаруулха уялгатай.

Тоосоото үе соо республика дотор үрэһэнэй хэрэгые һайжаруулха, эрхим сортын үрэһэнүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, ургуулжа абаха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. «Онохойская-4» гэжэ сортын шэниисэ ургаса багатай бусад сортнуудые түрижэ, мүнөө манай полинуудта таригдадаг гол үрэһэн болонхой. Гэбэшье үрэһэнэй хэрэгтэ дутагдалнууд үшөөл олон. Тарилгын талмайн 25 процентһээ ехэ газартань сортовой бэшэ үрэһэн таригдана. Хоринн, Яруунын, Сэлэнгын аймагай хэдэн ажахынуудта муухай, шанар муутай үрэһэ тарина.

Худөө ажахын министерство, үйлэдбэриин управленинүүд үрэһэнэй хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг ябадалаа болюулжа, аймаг бүхэндэ үрэһэнэй нэгэ—хоёр һайн ажахынуудые байгуулжа, ойрын хоёр-гурбан жэлэй туршада бүхы ажахынуудаа сортовой һайн үрэһөөр хангаха ёһотой.

Кабанскын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын аймагуудай олон ажахынууд үтэгжүүлгын удха шанарые һайнаар ойлгожо, энэ хэрэгые нэтэрүү оролдосотойгоор эрхилнэ. Гэхэтэй хамта, зарим ажахынууд үтэгжүүлгэдэ эзэн бусаар хандана.

Республикын бүхы ажахынуудта зүб севооборот нэбтэрүүлхэ гээшэ тариан ажалые, худөө ажахые бүхы дээрэнь улам хүгжөөхэ хэрэгтэ шиидхэхы ехэ удха шанартай зүйл мүн.

КПСС-эй райкомууд, ажахын партийна организацинууд зүб севооборот нэбтэрүүлхэ хэрэгые шанга хиналта доро абажа, тэрэниие ажахы бүхэндэ нэбтэрүүлхын хойноһоо нэтэрүү шангаар оролдохо ёһотой. Ажахынуудай энэ ехэ хүдэлмэри бэелүүлгэдэнь республикын туршалгын станциин, Буряадай худөө ажахын институдай болон БКНИИ-гэй эрдэмтэд бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Манай колхоз, совхозууд жэл ерэхэ бүри аша үрэ ехэтэй техникээр улам элбэгээр хангагдана. Гансал һүүлэй гурбан жэлэй туршада республикадамнай мянга шахуу гусеничнэ, 1620 колесно тракторнууд, өөрөө ябадаг 1000 гаран комбайнууд асарагдаа. 15 мориной хүсэндэ оруулхада 10 мянган трактор, өөрөө ябадаг 1600 комбайн, 3 мянган автомашина колхоз, совхозуудай поли дээрэ хүдэлмэрилнэ. Худөө ажахые энергеэр хангалга һүүлэй жэлнүүдтэ 3 дахин шахуу ехэ болоо!

Теэд колхоз, совхозуудтамнай техникэ үшөөл аша үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Энээнһээ боложо, худөө ажахын хэдэн шухала хүдэлмэринүүд, тэрэ тоодо намарай паар хахалалга болон бусад ажал саг соогоо хэгдэнэгүй, тогтоогдоһон болзор һунаагдажа, ургасын гараса доошолно. Илангаяа Хоринн, Зэдын болон Сэлэнгын аймагуудта трактор муугаар ашаглагдана.

Иимэ байдалые юугээр тайлбарилтайб?

Машина, тракторнуудые буруугаар ашагладаг дээрэһээ олон колхоз, совхоздо техникэ аша үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ гэжэ һаяхан үнгэрһэн республиканска зүблөөн дээрэ механизаторнууд нэгэн дуугаар мэдүүлээ. Олонхи ажахынуудта урдань бии байһан тракторна бригаданууд үгы болгогдонхой. Тиимэһээ механизаторнууд мэргэжэл түгэлдэр хүтэлбэреэр хангагданагүй, машина, тракторнуудые ашаглаха, техническэ талаһаань харууһалха нарин һайн гурим эбдэгдэнэ.

Партиин областной комитет механизаторнуудай дурадхалые зүб гэжэ тоолоод, худөөдэ техникэ ашаглаха, хэрэглэхэ ябадалые гуримтай һайн болгохын тулада шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

Саашань элидхэлшэ мал ажалай асуудалнуудта тогтожо хэлэбэ.

Мал ажал хадаа манай худөө ажахын гол һалбари мүн болоно. Ушар тиимэһээ мал ажалай асуудалнуудта партиин областной комитедэй зүгһөө ехэ анхарал хандуулагдадаг байһаниинь ойлгосотой.

Областной партийна организаци мал ажалые хүгжөөхэ талаар зарим тэды һайн үрэ дүн түйлаа.

Тоосоото үе соо республикын колхоз, совхозуудта элдэб янзын малай тоо толгой зарим тэды олошороо, ашаг шэмэнь дээшэлээ. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо 3,0 мянган тонноор ехэ мяхан, 18,7 мянган тонноор ехэ һүн, 4,0 миллионоор олон үндэгэн абтаһан байна.

Үнгэрэгшэ 1965 ондо республикамнай гүрэндөө мал ажалай элдэб продуктнуудые худалдаха түсэбөө дүүргээ, республикын колхоз, совхозууд урда жэлэйхидэ орходоо 9 мянга гаран толгойгоор олон тугал, 100 мянган хурьга болон 30,6 мянган толгойгоор олон поршоонхо абажа түлжүүлһэн байна. Урда жэлэйхидэ орходоо малай гарзалга бага болоо.

Гахай, шубуу үсхэбэрилхэ хэрэгтэ нилээд ехэ хубилалтанууд болоо. Ашаг олзо муутай олон жэжэхэн фермэнүүдэй орондо тусхай шэглэлтэй томо ажахынууд байгуулагдана; гахайн мяха, үндэгэ, шубуунай мяха абалгада индустриальна арга методууд нэбтэрүүлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдэй һайн нүлөө үзүүлжэ байһаниинь элэ бүгэдэһөө харагдана. Мүн мал ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ областной партийна организациин, Советүүдэй болон худөө ажахын органуудай, олон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ехэ анхарал хандуулагдадаг болоһониинь харагдана.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада республика дотор мал ажалай фермэнүүдые саашадань томодхохо, үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлнүүдээр хүгжөөхэ тушаа бодото хэмжээнүүд абтаа. Фермэнүүдые кадрнуудаар хангаха, малшадай ажалай түлөөһые гуримшуулха хүдэлмэри ябуулагдаа. Түсэбтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэри боро бодолоор үгэдэг болоһон ябадал һайн гэжэ харагдаба.

Гэхэтэй хамта, областной парторганизаци ниитын мал ажалдахи байдалые эрид һайжаруулжа үшөө шадаадүй, энэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд үзэгдэһөөр.

Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй туршада колхоз, совхозуудта олон мал, илангаяа хонид гарзалаа. Гадна малай һубайрһан ушарһаа түл дутуу абтаа.

Малай ашаг шэмэнь үшөөл бага байһан зандаа. Тоосоото үе соо һаамхай үнеэн бүхэнһөө һү һаалга миил 153 килограммаар нэмэжэ, нёдондо жэл үнеэн бүхэнһөө 1246 килограмм һүн һаагдаһан байна. Олон ажахынууд шэгнүүр багатай, шадал муутай малнуудые гүрэндэ олоор тушаана.

Республикымнай мал ажалай гол һалбари болохо хонин ажал илангаяа муугаар хүгжөөгдэнэ. Хоёр жэлэй туршада хонидой тоо толгой оройдоол 0,6 процентээр олошороо. Хонин бүриһөө 2,7 килограмм нооһон абтаа. Харин бүхы дээрээ нооһо абалга миил 70 тонноор дээшэлээ. Эдэ жэлнүүдтэ Загарайн, Хоринн, Баргажанай болон Ахын аймагай ажахынуудта хонидой тоо доошолоо.

Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Сэлэнгын болон Түнхэнэй аймагуудай ажахынууд мяха багаар абадаг болоо.

Мал ажалые эрид дэбжээһэнэй үндэһөөр ойрын жэлнүүдтэ мал ажалай продукци абалгые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго парти табина. Энэ эрилтэ түбхын түрүүндэ манай республикада хабаадана. Республикамнай мал ажалай продуктнуудые ехээр гүрэндэ худалдадаг нютаг болохо ёһотой.

Мал ажалай эгээл олзотой һалбаринь болохо хонин ажалые түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ онсо ехэ удха шанартай гэжэ партиин областной комитет тоолоно.

Хонин ажал хүгжөөхэ талаар ехэ арга боломжонуудай бии байһан тухай түрүү хонишодой дүй дүршэл, бодото ажалынь гэршэлнэ. Республикадамнай хонин ажал дээрэ элитэ шалгарһан хүнүүд олон. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ хонишодой 96 бригада 100 хонин бүриһөө 95, тэрэнһээ дээшэшье хурьгадые абаһан, тэрэ тоодо 46 бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьгадые абаһан байна. Олон отарануудта хонин бүриһөө 3—4 килограмм хүрэтэр нооһон абтадаг.

Партийна организацинууд түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр тарааха, нэбтэрүүлхэ, тиигэжэ мал ажалые ниитэ дээрэнь дэбжээхэ уялгатай.

Мяха ехээр абадаг болохын тулада бидэнэр ехэ хүдэлмэри ябуулха ёһотойбди. Республикада абтадаг бүхы мяханай 50 шахуу процентнь үхэрэй мяхан болоно. Энэ мяха ехээр абахын тулада эбэртэ бодо малай харууһалга, шахан таргалуулха хэрэгые ехээр эршэдхэжэ, тэдэнэй олонхиие 20—22 һаратайдань мяхан болгодог байха ёһотойбди. Тиихэдэ толгой бүхэнэй амидын шэгнүүр 350—400 килограммһаа доошо байха ёһогүй.

Гахай үдхэлгэ мяха абалгые дээшэлүүлхэ арга боломжо ехэтэй һалбари байна. Энэ ажал илангаяа тариан ажал ехээр эрхилдэг колхоз, совхозуудта ябуулагдаха ёһотой.

Һү абалгые улам дээшэлүүлхэ гээшэ шухала зорилгонуудаймнай нэгэн мүн. Энэ талаар арга боломжомнай ехэ. Кабанскын, Прибайкалиин, Улаан-Үдын болон Сэлэнгын аймагуудай олон ажахынууд бүри мүнөө үнеэн бүриһөө 1700—2000 килограмм һү һаадаг болонхой. Республикын мал ажалта бүхы гол аймагуудай колхоз, совхозууд ойрын жэлнүүдэй туршада иимэ хэмжээнэй һү һаадаг болохо ушартай.

Малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо гээшэ мал ажалдахи тон шухала гол зорилго байһаар зандаа. Үбһэ тэжээлые жэл бүри элбэгээр абажа, бүхы янзын малай тоо толгойе шууд олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Республикын олон ажахынууд нуга сабшалангые һайнаар харууһалжа, жэл бүри ногоо һайнаар ургуулдаг, өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ бүдүүн тэжээл абадаг болонхой. Жэшээнь, Улаан-Үдын худөөгэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тиимэ ажахы болоно. Кударын совхозойхид үнгэрэгшэ жэлдэ нуга сабшалангаа һайнаар элдүүрилжэ, 1830 гектар газарһаа дунда зэргэнь 16 центнер үбһэ абаһан байна.

Гэбэшье мал ажалай хэрэглэмжэнүүд бүхы дээрээ тон муугаар хангагдана. Тиин үбһэ тэжээлээр дутажа байдаг ушар тэрэнэй саашанхи хүгжэлтэдэ һаалта болоод байна. Манай республика айхабтар ехэ сабшалантай. Теэд уһалагдадаг газарһаашье ургаса багаар, оройдоол 8—10 центнер абтана. Харин юрын газарһаа миил 4—5 центнер үбһэн гарана.

Нуга сабшалангуудые эрид һайжаруулха, уһалагдадаг сабшалангуудые үргэдхэхэ, үтэг буусануудые эрид олошоруулха, хахалагдадаг газар дээрэ тэжээл ургуулха хэрэгые нилээд ехэ болгохо талаар хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриие саашадаашье нэтэрүү шангаар ябуулха шухала.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хоринн, Сэлэнгын, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй болон хэдэн бусад аймагуудай колхоз, совхозууд ямаршье шалтагаангүйгөөр кукуруза тоохоёо болижо, энэ ургамалые таридаг газараа бага болгоо, үтэгжүүлгэ муугаар хэрэглэдэг, хойноһоонь муугаар харууһалдаг болонхой.

Тэжээлэй энэ шухала ургамалда иимээр хандаха ябадал малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэмнай ехэ хохидол ушаруулна. Тиимэһээ иимэ байдалые эрид шууд хубилгаха хэрэгтэй болобо. Гэхэтэй хамта, хартаабха, малай эдихэ саахарай свёкло улам ехээр таридаг болохо ёһотойбди.

Мал ажалые гээгдэлһээнь эрид түргөөр гаргаха, ойрын жэлнүүдтэ тэрээниие эрид ехээр дэбжээхэ гээшэ худөө ажахын талаар областной партийна организациин бэелүүлхэ гол зорилгонь болохо ёһотой.

* * *

Манай партиин ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд колхоз, совхозуудай экономикые саашадань хүгжөөхэ айхабтар ехэ арга боломжонуудай бии байһыень харуулжа үгөө. Мартын Пленумэй хараалһан экономическа хэмжээ ябуулгануудай ехэ программа ажахы бүхэндэ эли харагдама үрэ дүн асаржа байна.

Хэрбээ худөө ажахын бүхы ниитэ продукциие мүнгэндэ оруулжа, сасуулагдамал сэнгүүдээр зэргэлүүлэн хаража үзэбэл иимэ: **1963 ондо республикын худөө ажахын бүхы продукцинь 148,9 миллион түхэригэй байгаа, 1964 ондо 160 миллион түхэригтэ хүрөө, 1965 ондо 167,5 миллион түхэригэй болоо гэхэ гү, али хоёр жэл соо 20 миллион шахуу түхэригөөр дээшэлһэн байна.**

Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларил муу байжа, газар ажалай хэдэн продуктнуудай ниитэ дээрээ багаар абтаашье һаань, колхозуудай олзо доход 1964 онойхидо орходоо 1965 ондо доошолоогүй, харин 11 процентээр нэмэһэн байна. 71 колхозой 32-ынь 1965 ондо 500 мянга гаранһаа 1 миллион түхэриг хүрэтэр доход абаа, харин 9 колхоз миллионһоо үлүү доходтой болоһон байна.

Эдэ болон бусад баримтанууд партиин ЦК-гай мартын Пленумэй һүүлээр колхозуудай экономикын нилээд хүгжэһэн тухайнь гэршэлнэ. Мүн совхозуудташье баһа тиимэ байна. Даб дээрэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, 1965 ондо Зэдын, Мухар-Шэбэрэй бүхы совхозууд ашаг олзотойгоор хүдэлөө. Кабанскын дүрбэн совхозой гурбаниинь, бусад хэдэн совхозууд мүн олзотой байгаа. Олон совхозой доход нилээд дээшэлээ, гол фонднууд ехэ болоо.

ЦК-гай мартын Пленумэй һүүлээр ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд экономическа хүдэлмэриин асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулдаг болоо. Партиин областной, районно комитедүүд болон Худөө ажахын министерство колхоз, совхозуудые тоо бодолгын, экономикын хүдэлмэрилэгшэдөөр хангахын тулада хэдэн хэмжээ абаа, тэдэнэртэй 20—30 үдэрэй хэдэн семинарнуудые үнгэргөө. Олон колхоз, совхозуудай фермэ, бригадада хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдтэ түрүүшынхеэ энэ жэлдэ продукци үйлэдбэрилэн абаха даалгабаринууд дуулгагдахаһаа гадна, гаргашын хэмжээн дуулгагдаа, продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын сэхэ гаргашые бүридхэлдэ абаха хэрэг һайжаржа байна. Энэ хүдэлмэриин нёдондо эхилһэн газарта экономическа яһала һайн үрэ дүн түйлагдаа, продукци бүтээлгэдэ гарадаг гаргаша доошоо болоо, нилээд ехэ алмалта түйлагдаа. **Теэд эндэ гол шухалань хадаа үйлэдбэридэ сэхэ хабаадажа байһан хүнүүд экономико эрхилдэг болоо бшуу.**

Түсэбтэ даалгабариие үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө боро бодолоор нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гэһэн материальна урмашуулгын шухала хэмжээн республикын бүхы шахуу ажахынуудта һүүлэй хоёр жэлэй туршада нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. Илангаяа хонин ажалда энэ хэмжээн гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлэгдэжэ, яһала һайн үрэ дүн түйлагдаа.

Олон ажахын хүтэлбэрилэгшэд зүбөөр тооложо һураа, ажалай эмхидхэл болон түлбэри тухай ехээр һанаагаа зободог, алмалтын хойноһоо оролдодог болоо. Гэбэшье колхоз, совхозуудтахи экономическа хүдэлмэри бүхы дээрээ тон хангалтагүй байһаар зандаа, ЦК-гай мартын Пленумэй эрилтэнүүдтэ харюусанагүй. Энэ талаар хэхэ хүдэлмэри эйхабтар ехэ.

Ажахынуудта бүтээгдэдэг продукциин өөрынь үнэ үшөөл ехэ байһаар.

Олон ушарта ямаршье үндэһэгүйгөөр мүнгэ үлүү түлэхэ ябадал, үбһэ тэжээл, горючи болон бусад зүйлнүүдые эзэн бусаар, ашаг олзогүйгөөр гаргашалха ябадал үзэгдэнэ. Эдэ дутагдалнуудай усадхагдахада, [...]дукциин үнэ сэн эрид доошол[...]той. Гэбэшье **продукциин [...] үнэ доошолуулха шиидхэхы [...] хадаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ [...]дал мүн. Бүхы ургамалнуудай [...]сын улам ехэ байха бүри һүн, [...]най ехээр абтаха ба ашаг шэмэ [...]хы дээрээ дээшэлхэ бүринь [...]циин үнэ сэн доошоо орожо [...] Тиимэһээ ажахыгаа ашаг олзото[...] эрхилхын түлөө тэмсэл хадаа [...] бүхы юумэеэ алмаха [...] бэшэ, мүн баһа түбхын түрүүнд[...] [...]дөө ажахын бүхы продукциие [...] талаһаань дээшэлүүлхын түлөө [...]сэл болоно.**

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пле[...] шиидхэбэринүүдэй ёһоор, мүн[...] [...]хоз, совхозуудта худөө ажахы[...] [...]дуктнуудые гүрэндэ худалдаха [...]мол түсэбүүд тодорхойлогдо[...]лоо. Эдэ түсэбүүдые эгээл [...] хэмжээндэ хараадуулжа зохёо[...] гэжэ хараха хэрэгтэй. Юундэ[...]дэ, түсэбһөө гадуур үйлэдбэр[...] продукциин түлөө урмашуулгы[...] шэлүүлһэн сэнгүүдые правит[...]ьын тогтооһон ябадал худөө а[...] продуктнуудые улам ехээр ху[...]даг болохо һайн эрхэ байдал о[...]

Худөө ажахые хүгжөөхэ таба[...]лэй түсэб дотор худөө ажахы[...] [...]дуктнуудые абалгые иимэ [...] гээр ехэ болгохо гэжэ хараала[...] тарья—55 процентээр, саа[...] свёкло — 2 дахин, харгаа[...] 84,5 процентээр, овощ—1,5 [...] силосэй ногоо—2 үлүүтэй [...] нэгэ жэлэй ургамалнуудые—4[...] центээр, юрын сабшалангай үб[...] 2 дахин шахуу, мяха—1,4 дах[...] —1,5 дахин, нооһо—1,4 дахи[...] дэгэ—1,7 дахин ехэ болгохо.

Саашань элидхэлшэ үбэлжэл[...]хай, хабарай тарилгада бэлэ[...] мал ажалай продуктнуудые гү[...] тушааха талаар абаһан уялга[...] дүүргэхэ тухай тогтожо хэлээ.

АЖАЛШАДАЙ БАЙДАЛЫЕ, КУЛЬТУРНО-АЖАҺУУДАЛАЙ ТАЛААР ХАНГАГДАСЫЕ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Коммунис партиин, Советскэ правительствын саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргадагай ашаар совет хүнүүдэй ажабайдал жэл бүри улам һайжарна. Манай республикын ажалшадай баян, болбосон байдалай улам ехээр урган хүгжэжэ байһаниинь энэнэй бодото гэршэ баримта болоно.

Ажалшадай мүнгэн олзые 1963 онойхитой жэшэбэл, гансахан 1965 он соо 43,9 миллион түхэригөөр нэмэжэ, 414,6 миллион түхэриг болоһон байна. Хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, колхознигуудай салин хүлһэн 36,4 миллион түхэригөөр нэмээ. Элүүрые сахилгын, гэгээрэлэй, соёлой, худалдаа наймаанай, ажаһуудал хангалгын, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэн дээшэлээд, үнгэрэгшэ жэлдэ 9,5 миллион түхэриг нэмэжэ түлэгдөө. Арадай хэрэглэмжын хэдэн янзын эд тобарай розничнэ сэнгэй хямдарһан дээрэһээ республикын хүн зон 4 миллион шахуу түхэригэй ашагта хүртөө.

Зүгөөр хүн зониие эдлэл хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэ ехэхэн дутуу дундануудай бии байһые хараагүй һаа, буруу болохо бэлэй. Бэрхэтэй оршон байдалда, ехэ тосхонуудһаа холуур хүдэлмэрилдэг малшадые, ангуушадые, загаһашадые, модошодые, геологуудые хангалгын талаар горитой дутуу дунданууд үшөөл бии.

Нютагуудтахи олохон партийна, Советүүдэй, ажахын зургаанууд худалдаа наймаанай предприятинуудай ажал хэрэгые хүсэд һайнаар мэдэдэггүй, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ зохихо эрилтэ табидаггүй байна.

Тоосоото үе соо республикын партийна, Советүүдэй зургаанууд хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлэлгые, эмшэлгын эмхи зургаануудай материальна бааза һайжаруулха, шэнэ больница ба поликлиникэнүүдые бариха, хуушануудыень заһабарилха, стационарна оронуудай олон болголгын талаар зохихо [...] мэри эмхидхээ. Эдэ бүгэдын [...] хүн зондо медицинскэ туһа[...] үзүүлэлгэ эли бодо һайжараа.

Гэхэ зуура, эмнэлгэ-һэргылэ[...] хүдэлмэри эмхидхэхэ, хүн зонд[...] дицинскэ туһаламжа үзүүлхэ [...] үшөөл ехэхэн дутуу дунданууд[...] Эдэ дутуу дунданууд тушаа аж[...]дай зүгһөө зүб шүүмжэлэл [...] байна.

Элүүрые сахилгын министер[...] партийна ба Советүүдэй зурга[...] илангаяа колхозууд, совхозуудай[...] зондо үзүүлдэг медицинскэ туһа[...] жаяа һайжаруулхын тула бага [...] оролдолго гаргаха ёһотой болон[...]

Республикын Ажаһуудалай [...]лэмжэ хангадаг министерствын [...]лэй предприятинууд тоосоото [...] ажал хүдэлмэреэ зарим тэды һа[...]руулжа, промышленна продукци[...] тээн гаргалгаар 1965 онойнго[...] сэб 103,4 процент, ажалай бүт[...] —100,7 процент дүүргээ. [...] онойхитой жэшэбэл, ажаһуудал[...] һа хүргэлгын хэмжээн үнгэрэгш[...] 59 процентээр, тэрэ тоодо худө[...] тагуудта—хоёр дахинһаа ехээр [...]шэлһэн байна.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ ха[...] министерство, Коммунальна аж[...] министерство, Түлишын промы[...]ностиин управлени харьяата [...] приятинуудайнгаа хүдэлмэри һа[...]руулхын, улад зондо үзүүлэх[...] туһаламжые бүхы талаарнь үрг[...]хэ ба шанарыень дээшэлүүлхын, [...]лэдбэридэ түрүү дүй дүршэл [...] шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн дэлгэ[...]хын тула шухала хэмжээн[...] абаха ёһотой.

Партийна организацинууд [...] шадай культурно-ажаһуудалай [...]лэмжэ хангалгын асуудалнуудта [...] үргэлжын анхарал хандуулха [...]тэй.

ПАРТИЙНА ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН АСУУДАЛНУУД

Элидхэлэй удаадахи бүлэгынь партийно-эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудта зорюулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин ба удаадахи Пленумүүд обществын хүгжэхэ жама ёһо хэрэгсээдэггүй байһые, хүтэлбэриин онол аргануудай талаар ленинизмын заабарида таарахагүй ябадалые—суб'ективизм ба хооһоор захиран зонхилгые эрид буруушаагаад, хүтэлбэри тухай ленинскэ гол ёһонуудта манай партиин үнэн байдагые сүм баталан тодоруулһан байна.

Партийна, советүүдэй, профсоюзай ба комсомолой нэгэдхэмэл эмхинүүд, тэрэшэлэн партиин райкомууд ба аймгүйсэдкомууд дахинаа бэргээгдээ. Эдэ хэмжээ ябуулганууд районуудай ажахын, соёл болбосоролой хэрэгэй, партийно-политическэ хүдэлмэриин хүтэлбэри һайжаруулгада һайнаар нүлөөлөө.

Политическэ талаараа болбосорһон, эрдэм бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые партийна, Советүүдэй, ажахын зургаануудта табижа бэхижүүлхэ хүдэлмэри тоосоото үе соо ябуулагдаа. Мүнөө КПСС-эй райкомуудай 56 секретариин 52-ынь дээдэ эрдэмтэй, 40 гаран процентнь промышленностиин, худөө ажахын мэргэжэлтэд бай[...]

Республикын министерства[...] албан зургаанууд ба промышле[...] тиин, барилгын олохон предпри[...] нууд һайн кадрнуудтай болоц[...]

Совхозуудай директорнуудай, [...]хозуудай түрүүлэгшэнэрэй, па[...] на организацинарай секретарь[...] шанарай талань нилээд һайж[...] Жэшээлэн хэлэбэл, совхозуудай [...]ректорнуудай, колхозуудай түрү[...]шэнэрэй 91 процентнь дээдэ, [...] һургуулитай, 71 процентнь [...] ажахын мэргэжэлтэд болоно.

Һэлгэлтэ хубилалтануудай [...] хэгдэдэг байһанһаа шалтагаалан[...] тийна хүдэлмэрилэгшэдэй б[...] горитой хубилалтын болоһые [...] даа абажа, КПСС-эй обком па[...] хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсалда [...] анхарал хандуулаа.

КПСС-эй обком хүдэлмэрил[...]дые шэлэн олохо, томилхо, [...]жүүлхэ хэрэг һайжаруулха, хүт[...]рилхы хүдэлмэрилэгшэд тушаа [...]тэ ехэтэйгээр хандадаг болохо [...]далнуудта КПСС-эй райкомуу[...] харал ходо хандуулдаг байгаа.

Хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн [...]хо хүдэлмэри парти, правитель[...] директивэнүүдые гүйсэдхэлгын [...]

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюур[та])

Областной партийна конференци дээрэ Социалис Ажалай Геройнууд дахинаа уулзаба. Зүүн гарһаа: Аргадын совхозой отделениие эрхилэгшэ Н. Б. Ринчино, Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир И. Н. Костромин, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь П. П. Милин ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэжэ байна. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

КПСС-эй ОБКОМОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ ТООСООН

(Эхинийнь 1—2-дохи нюурта).

Партиин обком ба райкомууд эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин хэм хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ: партийна эхин организацинуудые бүхы талаарнь бэхижүүлхэ, коллективэй ажабайдалда дүүргэдэг үүргыень дээшэлүүлхэ, партийна эхин организацинуудай эмхидхэхы, элсүүлхы үүргэ улам үргэхын тула оролдолго гаргаха уялгатай.

* * *

Манай парти Соведүүд, профсоюзууд, комсомол болон ажалшадай бусад ниитын эмхинүүдтэ түшэглэн, бүхы ажал хүдэлмэреэ ябуулдаг юм.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1964 он) Пленумэй шиидхэбэреэр нютагуудтахи Соведүүдэй нэгэдхэмэл зургаанууд һэргээгдэн байгуулагдаад, ажахын, соёл гэгээрэлэй хэрэгтэ, ажалшадай культурно-ажаһуудалай хэрэглэмжэ бүри һайнаар хангахын түлөө тэмсэлдэ Соведүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадаха шухала арга боломжонууд хангагдаа.

Соведүүдэй зургаанууд хүдөө ажахын ба промышленна үйлэдбэри хүгжөөлгын, гэр байра, һургуули, больница, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые, харгы замуудые барилгын, городууд болон һуурин тосхонуудые болбосон болголгын асуудалнуудта анхарал ехээр хандуулдаг болонхой.

Гэхэ зуура, аймагуудтахи Соведүүдэй зарим гүйсэдкомууд ажал хүдэлмэридөө үүсхэл хүсэд гаргадаггүй, предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай ажал хэрэгтэнь ёһотой һайнаар нүлөөлдэггүй, ажалшадай культурно-ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга һайжаруулха асуудалнуудые халирхайгаар шиидхэдэг байна гэжэ тэмдэглэмээр.

Соведүүдые партийна эмхинүүдэй зүгһөө һайнаар хүтэлбэрилхэ, эдэнэй ажал ябуулгые бүри эдэбхитэй шударгы болгохо гээшэ областной партийна организациин шухала зорилго болоно.

* * *

Профсоюзууд коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэдэг.

Манай республика дотор 235 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшадые нэгэдхэһэн профсоюзай 1860 эмхи бии юм.

Профсоюзай эмхинүүд ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ тэдэниие элсүүлхэ хүдэлмэреэ тоосоото үе соо зарим тэды һайжаруулаа.

Профсоюзай эмхинүүд үйлэдбэри дээрэхи саг үргэлжын зүблөөнүүдэй хүдэлмэри, ухаалан зохёогшодой бүлгэмэй, эрдэм-техникын бүлгэмүүдэй, экономическа шэнжэлгэ хэдэг олониитын бюронуудай, конструкторскэ бюронуудай ба бусад эмхинүүдэй ажал ябуулгые эдэбхитэйгээр залан ударидадаг боложо байнхай. Эдэ эмхинүүд ажалшадай зохёон байгуулхы үүсхэл бадаруулха, үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжо элирүүлхэ ба ашаглаха, үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадые хабаадуулха ябадалда туһа хүргэнэ.

Гэхын хажуугаар профсоюзай эмхинүүдэй ажалшадые хүмүүжүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ ябуулгадань горитой дутуу дунданууд бии байна. Облпрофсовет, профсоюзуудай обкомууд профсоюзай эхин эмхинүүдые бирагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй хүдэлмэридэхи ехэ дутуу дундануудые усадхаха гэжэ оролдоногүй.

Хэдэ хэдэн предприятинууд, совхоз болон колхозуудтахи профсоюзай эмхинүүд хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын хэрэгтэ коллективэй хүсэ дутамагаар хэрэглэнэ. Совет хүдэлмэришэнэй, алба хаагшын ажалай журам тухай, моральна түхэл шэнжэ тухай асуудалнууд хүдэлмэришэдэй хамтын суглаанай, үйлэдбэриин зүблөөнэй зүбшэн хэлсэлгэдэ хаа-яахан табигдадаг байна. Хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй союзай райкомууд энэ профсоюзай эхин эмхинүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ёһотой һайнаар ябуулнагүй.

Партийна организацинууд профсоюзуудай хүдэлмэридэ бүри ехэ анхарал хандуулха, профсоюзай эмхинүүдэй ажал ябуулгые бүхы талаарнь эдэбхитэй болгохо, КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэнэй бэелүүлхэ үүргэ дээшэлүүлхэ уялгатай.

* * *

Ургажа байгаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, комсомолой эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна хүдэлмэриин гол участок болоно.

Тоосоото үе соо КПСС-эй олохон райкомууд комсомолой эмхинүүдые бэхижүүлхэ, тэдэнэй эдэбхи болон үүсхэлые хүгжөөхэ, союзнабэшэ залуушуулда үзүүлдэг нүлөөень ехэ болгохо асуудалнуудта анхарал ехээр хандуулдаг боложо эхилээ.

Мүнөө областной комсомолой эмхидэ 61778 хүбүүд, басагад нэгэдэнхэй. Залуушуулые партиин, арадай революционно, дайшалхы ажалай ёһо заншалаар хүмүүжүүлхэ ябадалда республикын комсомолой эмхинүүдэй гол анхарал хандуулагдана. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада бүри эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулха зорилготой эмхидхэлэй хүдэлмэри залуушуулай дунда үргэнөөр ябуулдаг боложо байна. Комсомолшууд-залуушуулай 469 бригада коммунис ажалай түлөө тэмсэлдэ хабаадана, тэдэнэй 140-дэнь иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой, 8000 комсомолшууд коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Гэхэ зуура, Захааминай, Түнхэнэй, Сэлэнгын ба бусад аймагуудай комсомолой хэдэ хэдэн эмхинүүдтэ союзай хүдэлмэри һуладхагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Комсомолой зарим эмхинүүд предприятинуудай, барилгануудай, колхозууд болон совхозуудай тодорхой зорилгонуудһаа таһарангяар хүдэлмэреэ ябуулдаг, эхилһэн хэрэгээ эсэстэнь хүргэдэггүй байна.

Комсомолой эмхинүүдэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ залан ударидаха, ажал хэрэгэйнгээ онол арга һайжаруулгадань туһалха, тэдэнэй һайн үүсхэл али болохоор дэмжэхэ гээшэ комсомолой обкомой, партийна организацинуудай шухала зорилго болоно.

* *

Мүнөө арадай хиналтын зургаанууд болгон хубилгагдаһан партийно-гүрэнэй хиналтын зургаанууд парти, правительствын директивэнүүдэй гүйсэдхэлые хинан шалгахын тула тоосоото үе соо горитой хүдэлмэри хэһэн байна.

Гэхэ зуура, арадай хиналтын зарим комитедүүд, бүлэгүүд элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые зайсуулгада халирхайгаар хандадаг, эхилһэн хэрэгээ заримдаа эсэстэнь хүргэдэггүй байна гэжэ тэмдэглэхээр.

Арадай хиналтын комитедүүдэй, бүлэгүүдэй хүдэлмэридэнь партийна организацинууд али болохоор туһалха, тэдэнэй үүсхэлые дэмжэхэ ёһотой.

СОЁЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ХЭМ ХЭМЖЭЭЕ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Элидхэлшэ соёл сурталай хүдэлмэри тухай бүлэгтэ ороод, иигэжэ хэлэбэ: КПСС-эй обком сурталай хүдэлмэриин хэм хэмжээе улам дээшэлүүлхын, КПСС-эй Программа бэелүүлхын түлөө тэмсэн, ажалшадай политическэ, үйлэдбэриин эдэбхи бүри ехэ болгохо хэмжээнүүдые абаһан байна.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада субъективизмын нүлөөн доро теориин үүргын зарим тэды доошоо оруулагдаһаниинь элитэ. Энэ ушар теори шудалалгын хэрэгтэ, суртал бодолой, политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ нүлөөлһэн байха. Һүүлэй жэлнүүдтэ партийна гэгээрэлэй кружогууд, һургуулинууд угаа олон болгогдоод, марксистско-ленинскэ теориие коммунистнуудта гүн гүнзэгыгөөр шудалуулха гол зорилгоёо хүсэд дүүргэдэггүй байһан. Кружогуудта үйлэдбэриин, экономикын юрэнхы асуудалнууд гол түлэб шудалагдадаг болоһон байгаа. 1963—1964 һуралсалай жэлдэ марксистско-ленинскэ философиие ойрйдоо 476 хүн үзэһэн. Энэнь политическэ һуралсалда хабаадаһан бүхы зоной 0,7 процент тухай болоно. Эдээнһээ нэгэ бага олон хүн политическэ экономи, партиин түүхэ, научна коммунизмын эхин һургаал шудалһан юм.

КПСС-эй обком, райкомууд энэ жэлдэ партийна һуралсал шэнэдхэн эмхидхэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тиихэдээ марксизм-ленинизмын үндэһэн һургаалнуудые коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй шудалалгадань гол анхарал хандуулна.

Манай республика дотор политическэ 896 эхин һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэн һургаал шудалха 258 һургуули, теоретическэ 298 семинар, марксизм-ленинизм шудалха удэшын университет нээгдэнхэй. 14 райондо партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулинууд эмхидхэгдээ. Зарим коммунистнууд теоретическэ асуудалнуудые өөһэдын түсэбөөр үзэжэ байдаг. Эдэ бүхы һуралсалда 37 мянга гаран хүн хабаадуулагданхай.

Тиигэбэшье политическэ һуралсал эмхидхэлгын талаар тохёолдоһон горитой дутуу дунданууд эсэслэн зайсуулагдаадүй.

Партийна һуралсалые шэнэдхэн эмхидхэлгэһээ уламжалан, хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ асуудалнуудта олохон партийна организаци анхаралаа һулаpуулһан, экономическа семинарнууд хүдэлхэеэ болиһон, экономикын асуудалнуудаар лекци хаа-яа уншагдадаг болоһон байна.

Улад зоной дунда ябуулагдадаг пропагандын хэм хэмжээн тоосоото үе соо үлэ мэдэг дээшэлээ. Республика дотор үдэр бүри дунда жэшээгээр 200 шахуу лекци уншагдана. 1963 ондо 130 лекци уншагдадаг байһан жэшээтэй.

Гэхэ зуура, лекцинүүдэй дэлисэ удхань мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусахаар бэшэ байна. Олохон райкомууд лекцинүүдые гол түлэб колхоз, совхозуудай центрнүүдтэ эмхидхэнэ. Энээнһээ шалтагаалан, холын һуурин тосхонуудта байдаг ажалшад, илангаяа малшад, модошод, загаһашад, удаан саг соо лекци, элидхэл шагнанагүй. Республика доторнай «Знани» бүлгэмэй 6 мянга гаран гэшүүд бии аад, хахадһаа олон бэшэнь лэ элидхэл болон лекцинүүдые ходо хэдэг. Олохон багшанар, врачнууд, промышленностиин ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд лекци уншалгада хабаадуулагданагүй.

Республикын, илангаяа Улаан-Үдэ хотын, партийна организацинууд залуушуулые бата сурталтайгаар, совет патриотизмын үзэл бодолгойгоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри дутамагаар ябуулна.

Партийна организацинууд марксизм-ленинизмын суртал бодол бүри үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха, хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэһэн капитализмын үлэгдэлнүүдтэ, буржуазна үзэл ба заншалда эсэргүү тэмсэл эрид шууд ябуулха, хүнүүдые совет патриотизмын, социалис интернационализмын суртал бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ уялгатай.

КПСС-эй обком малшадай дунда партиин Прибайкальска райкомой ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолһон байгаа. Эндэхи партийна организацинууд малшадай бригада бүхэндэ эрхим һайн агитаторнуудаа эльгээнэ. Моральна, материальна урмашуулгын асуудалнуудые һайтар бодомжолонхой. Үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдодог, мүнгэн шангууд, санаторидо амарха путёвконууд, өөһэдынь фото-зурагуудтай түгүүд барюулагдадаг. «Һаалишанай ажалай алдар солын дэбтэр» гоё һайханаар бэлдэгдэжэ, һаалишан бүхэндэ үгтөөд, уялганууд болон дүүргэлтэнүүдынь бэшэгдэжэ байдаг. Харуулан ойлгуулха агитаци тодорхой, добтолосотой болгогдоо. Фермэнүүдтэхи мүрысөөнэй ябаса арбан хоног бүри харуулагдана.

Үйлэдбэриин эрхим хүнүүдые хүндэлэн ёһолдог гурим, «Малшадай үдэр», «Ургасын һайндэр», слет ба зүблөө зарлалга, түрүүшүүлтэй уулзалга олохон аймагуудта дэлгэрүүлэгдэжэ байнхай. Шагнал үгэхэ, ажаллаха боломжыень улам һайжаруулха, ажалшадай ажаһуудалай, соёлой хэрэглэмжэ хангаха ябадалтай зохилдуулан, нимэ магтаал ёһололоор урмашуулгын хэмжээнүүдые бэелүүлхэдэ һайн үрэ гарана.

Коллективүүд дотор, ажалшадай байдаг газарнуудаар политическэ ойлгуулламжын хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ агитаторнууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Республикын парторганизацинуудай 1220 агитколлективтэ мүнөө 18,5 мянган агитаторнууд хүдэлмэрилжэ байдаг.

Зүгөөр һайн жэшээнүүдэй хажуугаар олохон дутуу дундануудшье бии. Ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай хүдэлмэрилхэ арга боломжо, ажаһуудал һайжаруулха асуудалда ёһотой партийна анхарал габидаггүй, коллективүүд дотор политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ямараар ябуулагдадаг байһые һонирходоггүй шахуу байна.

Социалис мүрысөөн, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хүнүүдые ажалда коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ арга болоно. Иимэ мүрысөөн тоосоото үе соо улам хүгжөөгдэн дэлгэрүүлэгдэжэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зэргэ улам үргэдэһэн, коммунис ёһоор ажалладаг болохын түлөө тэмсэгшэдэй тоо бүри олон болоһон байна. Мүнөө энэ хүдэлөөндэ 120 мянга гаран хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхознигууд хабаадана. Тэдэнэй дундаһаа 35 мянгаиинь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Гэхын дашарамда, социалис мүрысөө эмхидхэлгын хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандадаг ябадал зайсуулагдаагүй байһаар. Зарим предприяти, ажахынуудта хүдэлмэрилэгшэдэй, бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөнэй договор баталагдахаяа болишоо.

КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүд хүнүүдые ажалаар хүмүүжүүлгын хэрэг һайжаруулха тон аятай зохид эрхэ байдал хангаа. Экономическа урмашуулгын шэнэ гурим бол өөһэдөө ээдбди гэһэн мэдэрэлые ажалшадта нэбтэрүүлэн хүмүүжүүлхэ, даабарита нормоһоо гадна, мүн бүхы предприятида, барилгада, колхоз ба совхоздо хабаатай гүрэнэй түсэб дүүргэхые оролдодог, үйлэдбэриингөө экономическа ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэжэ шармайдаг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэнэ. Эдэнэй мүрысөөндэ моральна, материальна урмашуулгын бүхы түхэл янзанууд гол һуури эзэлхэ ёһотой.

Манай республика дотор соёл гэгээрэлэй олохон эмхи зургаанууд: 650 клуб ба Соёлой байшан, мянга шахуу улаан булан, мянга гаран элдэб янзын библиотекэнүүд, кино гаргадаг 722 түхеэрэлгэ бии.

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдажа, үнгэрэгшэ жэлэй январь соо республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй гурбадугаар съездын зарлагдаһаниинь республикын соёлой ажабайдалдахи тон шухала хэмжээ ябуулга болоо һэн. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо соёлой эмхи зургаануудай материальна бааза зарим тэды һайжараа, 70 клуб, 6 кинотеатр, библиотекын 10 гэр баригдаа.

Кино харуулдаг эмхинүүднай нёдондо жэл 1964 онойхиһоо 1,5 миллионоор олон хүндэ элдэб фильмүүдые харуулаа.

Гэхэ зуура, соёл гэгээрэлэй олохон эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хэм хэмжээн ажалшадай улам ехэ боложо байгаа эрилтэһээ гээгдэнхэй байһаар.

Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри хэрэгсээдэггүй ушар олохон аймагуудта үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулга нютагтахи хүдөөгэй клуб үнгэрэгшэ жэлэй октябрьһаа хаагданхай, «заһабарилагдажа» байдаг. Мүн библиотекариин үгыһөө шалтагаалан, тэндэхи хүдөөгэй библиотекэ августһаа декабрь хүрэтэр шахуу хаалтатай байһан.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ кино хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай зарим фильмүүдые үсөөхэн зон хараад үнгэршэнэ.

Илангаяа Захааминай, Сэлэнгын, Хяагтын, Загарайн аймагуудай малшадта кино харуулгын талаар ехэ дутуу дунданууд тохёолдоно. Холын тосхонуудта ажалладаг хүнүүд хэдэн һара соо шэнэ фильмүүдые харанагүй.

Республикын Культурын министерство, Кинофикациин управлени, Облпрофсовет, КПСС-эй райкомууд, партийна эхин организацинууд соёлой эмхи зургаануудай ажал ябуулгые үргэдхэхэ, һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтэ хангаха ёһотой.

КПСС-эй обком бэшэгдэһэн, бүтээгдэһэн зохёолнуудай удха ба шанарые һайжаруулгада, арад зоной ажабайдалтай искусствын, литературын холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ республикын искусствын эмхи зургаануудай, уран мэргэжэлтэ холбоонуудай анхарал хандуулна.

Тоосоото үе соо творческо союзуудай, искусствын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ эли бодо амжалта туйлагдаа. Театрнуудай репертуарта совет авторнуудай, мүн ородой, хилын саанахи классигуудай горитой зохёолнууд нэмэжэ абтаа. Буряад дуу, хатарай ансамблиин творческо хүдэлмэрилэгшэд, мүн репертуарынь зарим тэды шэнэлэгдээ.

Нёдондо Монголой Арадай Республикада Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын театрай амжалтатайгаар зүжэг наада харуулһан ушар республикын соёл культурын ажабайдалда горитойхон һуури эзэлээ һэн. Хүгжэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ РСФСР-эй композиторнуудай союзай секретариадай нүүдэл заседани, республикын композиторнуудай союзай ойн баярай пленум шухала удха шанартай байгаа.

Энэ үе соо республикын уран зохёолшод хэдэ хэдэн һайн зохёолнуудые бэшээ. Тэдэнэй тоодо «Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ Батожабайн гурбан ном, «Үүрэй толоноор һуни залирдаг» гэжэ М. Степановай, «Дуута зэбэнүүд» гэжэ А. Бальбуровай романууд, И. Калашниковай, М. Жигжитовэй повестьнууд болон бусад оролсоно. Тэдэ номуудые уншагшад һонирхон уттаа, шэнжэлэгшэд гэмгүйгөөр сэгнээ.

Гэбэшье республикын творческо союзуудай, искусствын эмхи зургаануудай ажал ябуулгада горитой дутагдалнууд бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим зүжэгүүд муугаар табигдаһан, харагшадай һанаа сэдьхэл хангаагүй һэн. Үхибүүдтэ, залуушуулда зорюулагдаһан зүжэгүүд үсөөн табигдана. Театрнуудай национальна репертуар өөдэгүйхэн, илангаяа мүнөө үеын темэтэй оперо, балетүүд үсөөн. Концертдэ хабаададаг артистнуудай, үнгэрхэдөө мэдээжэ артистнуудай, репертуар удаанаар шэнэлэгдэнэ.

Республикын уран зохёолшодой, композиторнуудай, уран зураашадай союзуудай правленинүүд авторнуудта, илангаяа творческо залуушуулда, бирагүйгөөр туһална. Творческо хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсалда, мүн творческо шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ хүгжөөлгэдэ анхарал багаар хандуулагдана. Литературын, искусствын олохон зохёолнууд өөдэгүйхэн темэдэ бэшэгдэһэн, уран һайханайнгаа түхэл маягаар дутуу дундатай байха юм.

Октябриин 50 жэлэй ойдо литературын, искусствын эмхи зургаануудай бэлдэхэ хэмжээ ябуулгануудые КПСС-эй обкомой бюро һаяхан баталаа. Искусство, литературын эрхим һайн зохёолнуудые байгуулха гэһэн конкурс соносхогдоо. 1966—1967 онуудта уран һайханай самодеятельностиин харалга үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри мүн лэ абтаа.

Соёл культурын эмхи зургаануудай, творческо хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы хүсэ шадал энэ агуухэ ойн баярые угтаха хэрэгтэ зорюулагдаха ёһотой.

Хүн зоной ухаан бодолдо нүлөөлхэ талаар хэблэл, радио, телевидени хүсэн түгэс зэбсэг болоно. КПСС-эй обком тэдэнэй ажал ябуулгые саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ байдаг. Мүнөө үедэ республика дотор 3 республиканска, 17 районно, олон хэһэгтэй 11 барламал газетэнүүд гарадаг. Тэдэнэй нэгэ доро гарадаг тиражынь 105,7 мянган хэһэг болоно.

Хоёр жэлэй турша соо радиоточконуудай тоо 85 мянганһаа 88 мянга хүрэтэрөө, радиоприемнигууд 88 мянганһаа 90 мянга хүрэтэрөө, телевизорнууд 14 мянганһаа 32 мянга хүрэтэрөө олошороо.

КПСС-эй Программые, партиин ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые пропагандалха талаар хэблэл, радио, телевидени горитой юумэ хээ.

Гэхэ зуура, газетэнүүдэй, радио, телевидениин ажал ябуулгада горитой дутагдалнууд бии гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Олохон районно газетэнүүдэй редакцинууд партийна ажабайдал, колхоз, совхозуудай экономико халирхайгаар, бирагүйгөөр харуулна, партийна гэгээрэлдэ, соёл сурталай эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулна.

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүд КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэриин ёһоор КПСС-эй райкомуудай, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүдэлмэри шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгые үшөөл бирагүйгөөр харуулна. Газетэнүүдэй материалнууд соо түрүүшүүлэй дүй дүршэл гүнзэгыгөөр тайлбарилагданагүй. Газетэнүүд партийна организацинуудай, предприяти, колхоз болон совхозуудай хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдые ёһотой шангаар шүүмжэлнэгүй, толилогдоһон материалнуудаараа зохихо хэмжээ һулаар абхуулна.

Республика дотор ном хэблэлгын хэрэг улам хүгжөөгдөө. Номой хэблэл жэл бүри 200 шахуу ондо ондоо нэрэтэй номуудые хэблэн гаргана. Тэдэ номуудайнь бүхы тиражынь хахад миллионһоо үлүү болоно. Тиихэтэй хамта, олохон номуудай удхань үшөөл һула гэжэ тэмдэглэмээр.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ радио-дамжуулгын ба телевидениин ехэ арга боломжонууд үшөөл бирагүйгөөр хэрэглэгдэнэ.

КПСС-эй обком, мүн райкомууд хэблэл, радио болон телевидениие һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, совет хүнүүдые марксистско-ленинскэ үзэл сурталаар, ажалда коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ тушаа тэдэнэй бэелүүлдэг хүдэлмэриие бүри эдэбхитэй болгохо ёһотой.

* * *

Арадай гэгээрэлэй талаар бүгэдэ ниитын найман жэлэй һуралсал тухай Хуулиие дүүргэлгэдэ, һургуулинуудай зөөри хэрэгсэл улам саашадань арьбадхан бэхижүүлхэ, үхибүүдые һургалгын, хүмүүжүүлгын үзэл сурталай-политическэ, мүн методическа хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тоосоото үе соо гол анхарал хандуулагдаһан байгаа.

Мүнөө республикын һургуулинуудта 177278 һурагшад һурана. 1964—1965 онуудай һуралсалай жэлдэ республикын 1740 багшанар үхибүүдые нэгэ класстань дахин һуулгангүй һуралсалайнгаа жэл дүүргээ һэн. Үнгэрэгшэ жэлэй турша соо һурагшадай успеваемость 93,6 процент болоһон юм.

Республикын һургуулинуудай хүдэлмэридэхи һайн зүйлнүүдэй хажуугаар олон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Һургуулиин байшангууд дуталдана, энээнһээ боложо хэдэ хэдэн һургуулинууд хоёр-гурбан халаанда хүдэлнэ.

Гэгээрэлэй министерство райОНО, һургуулинууд болон арадай гэгээрэлэй бусад эмхи зургаануудые үшөөл тодорхой бэшээр хүтэлбэрилнэ, хүтэлбэрилхы тушаалтадые шэлэн олохо, хубаарилан табиха хүдэлмэри бирагүйгөөр ябуулна, олон хэмжээ ябуулгануудые зохёон хараалаад, тэдэнээ бэелүүлхэ бэлоходоо шухала хэмжээнүүдые эбанагүй. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгэй түлөө һургуулинуудай, багшанарай болон түрэлхидэй харюусалгые дээшэлүүлхэ тухайда партийна организацинууд анхарал оролдолго багаар гаргана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Партиин обком, райкомууд арадай гэгээрэлэй органуудай, һургуулинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулха уялгатай.

Дээдэ, дунда һургуулинуудта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ямараар табигдаһан тухай асуудалнууд КПСС-эй обкомой бюро дээрэ нэгэнтэ бэшэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдые багшанараар, һуралсалай-материальна хэрэгсэлээр хангахын тула зарим тэды хэмжээн абтаһан байгаа.

Гэбэшье шадабари ехэтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ талаар институдууд, техникумүүдэй ябуулһан хүдэлмэриин хэмжээн ажабайдалай эрилтэнүүдһээ үшөөл гээгдэһээр, студентнүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл муугаар үнгэргэгдэнэ. Студентнүүдэй һуралсалай, үзэл сурталай талаар хүмүүжэлгын түлөө дээдэ һургуулинуудай профессорнууд болон багшанарай харюусалга ёһотойгоор дээшэлүүлэгдээгүй байна.

Манай дээдэ һургуулинуудта эрхим һайн мэргэжэлтэй эрдэмтэдые бэлэдхэхэ хүдэлмэриие хангалтатай гэжэ тоолохын аргагүй. Республикын дүрбэн дээдэ һургуулинуудта эрдэмэй 150 кандидат, 6 доктор хүдэлдэг. Тэдээн сооһоо гансахан хүдөө ажахын институтда эрдэмэй 74 кандидат, 6 доктор хүдэлдэг юм. Бусад дээдэ һургуулинуудта эрхим дээдэ мэргэжэлтэй эрдэмтэ багшанар эли бодо дуталдана.

Манай республика дотор эрдэм наукые хүгжөөлгэдэ КПСС-эй обком саг үргэлжэ анхаралаа хандуулдаг. Республикын эрдэмтэдэй эгээн ехэ эмхи зургаан болохо Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институт бодото дээрээ ехэ удха шанартай хэдэ хэдэн научна асуудалнуудые зохёон шиидхээ, дээдэ органуудта хэдэ хэдэн зууршалгануудые дурадхан оруулаа. Микроэлементнүүд болон Зүүн зүгэй оронуудай талаар хэһэн шэнжэлэлгэнүүдээрээ манай институт СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделени соо түрүү һуури эзэлээ.

Институт хадаа олон янзын үргэлжэ шэнжэлэлтэ бирагүйгөөр хэнэ, республикын эрдэмтэдэй хүсые зүбөөр тааруулан хэрэглэхэ центр боложо үшөө шадаагүй, научна зууршалгануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ тухай анхаралаа багаар табина.

Республика дотор научна шэнжэлэлгэнүүдые улам саашадань үргэдхэхэ гээшэ коммунизм байгуулгын улам ургажа байгаа эрилтэ болоно. Илангаяа биологиин, экономикын, геологиин, физикын, химиин болон эрдэм наукын бусад һалбаринуудай талаар хэгдэдэг шэнжэлэлгэнүүдые улам дэлгэрүүлхэ шухала. Социологиин шэнжэлэлгэнүүдтэ онсо анхармаар. Хилын саанахи Зүүн зүгэй, манай республикын арадуудай түүхэ ба этнографиин талаар хэгдэдэг шэнжэлэлгэнүүдые улам саашадань үргэдхэмөөр. Республикаһаа гадуур, мүн нютаг дээрээ научна кадрнуудые бэлдэхэ асуудалнуудые бодомжотойгоор шухалашалан шиидхэхэ хэрэгтэй.

* * *

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ элидхэлшэ иигэжэ хэлэбэ: манай конференци гайхамшаг үдэрнүүдтэ, партиин XXIII съездын болохын урда тээхи түүхэтэ үдэрнүүдтэ зарлагдаа. Бүхы совет арад съездые эрхимээр—коммунис байгуулалтын али бүхы участогуудта шэнэ амжалтануудтайгаар угтаха гэжэ бэлдэжэ байна.

Буряадай областной партийна организаци үзэл сурталайнгаа, эмхидхэлэйнгээ талаар улам ургажа, партиин ленинскэ Центральна Комитедые тойрон, бата нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтайгаар партиин съездые угтажа байна. Тэрэ хадаа экономико ба соёл культурые улам саашадань хүгжөөн дэбжээхэ талаар партиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө тэмсэлдэ республикын бүхы ажалшадай творческо хүсэ шадалые нэгэдүүлэн элсүүлнэ.

Тоосоото үе соо хэһэн хүдэлмэри тухайгаа областной партийна конференцидэ элидхэхэ зуураа, конференциин делегадууд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, тоосоото үе соо областной партийна организациин хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэхэ, областной партийна организациин үмэнэ партиин табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ тушаа бодото хэмжээнүүдые хараалха бэзэ гэжэ партиин областной комитет батаар этигэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

Конференциин делегадууд заседаниин забһарлалгын үедэ. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ОБЛАСТНОЙ ШАЛГАЛТЫН КОМИССИИН ТООСООН

(Элидхэлшэнь нүхэр М. М. Могнонов)

Партийна гэшүүнэй түлөөһэ суглуулга тухай

Партийна гэшүүнэй түлөөһэ абаха хүдэлмэри һайжаруулха шухала байһанда партийна комитедүүдэй анхаралые КПСС-эй областной комитет, областной шалгалтын комисси тоосоото үе соо ходо хандуулдаг байгаа.

Партийна гэшүүнэй түлөөһэнүүдэй хэр зэргээр суглуулагдадаг байһые КПСС-эй обкомой финхозсектор, райкомууд болон шалгалтын комиссинууд 1405 партийна эхин организацида 1964—1965 онуудай үеэр шалгажа үзөө.

Имагтал 1965 ондо областной шалгалтын комиссиин дурадхалаар партиин областой комитедэй секретариат тус асуудалаар хоёр шиидхэбэри гаргаһан байха юм. Эдэ шиидхэбэринүүдһээ олон партийна организаци зүб тобшололнуудые хэжэ, гэшүүнэй түлөөһэ абаха, энэ талаар бүридхэл болон тоосоо хэхэ хэрэгтэ бии байһан дутуу дундануудые зайсуулха хэмжээнүүдые абаһан байха юм. Гэхэ зуура, энэ асуудалда зарим партийна организацинууд урда мэтэ анхарал багаар хандуулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнһээ уламжалан, коммунистнуудай гэшүүнэйнгээ түлөөһэ хаһа сагсоонь түлэдэггүй, зарим коммунистын салин хүлһөөэ нюудаг, суглуулагдаһан гэшүүнэй түлөөһэ мүнгэ нөөсэлтын кассада тушаалгые удааруулдаг, гэшүүнэй түлөөһөөр хаһа саг соогоо тоосоо хүргэдэггүй баримтанууд үзэгдэдэг байгаа.

Партийна гэшүүнэй түлөөһөөр үритэлгые областной партийна организацида урда тээхи тоосоото үеынхитэй сасуулбал, зарим тэды нэмэһэн байха юм. Энэ оной январиин 1-нэй байдалаар 3 болон дээшэшье һараар үритэһэн 82 коммунистын областной партийна организацида бии байһан баримта һанаа зобоохоор байна. Гэбэшье гурба һараар, мүн жэлһээшье үлүү сагаар үритэһэн коммунистнуудые партийна организацинуудтаа хэлсэнгүйгөөр, тэдэнһээ гэшүүнэйнь түлөөһые партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай абадаг ушар олон үзэгдэнэ. Жэшээнь, Загарайн Онохойн совхозой партийна организацида 3-һаа 14 һара хүрэтэр үритэһэн зарим коммунистнуудые партийна организацидаа зүбшэнтүйгөөр гэшүүнэйнь түлөөһэнүүдые абаһан байгаа. Яруунын Һарһатын совхозой 3-дахи фермын партийна эхин организацида, мүн бусад хэдэ хэдэн организацинууд иимэ баримтанууд үзэгдэһэн байха юм.

Коммунист бүхэнэй түрүүшын жэлнүүдһээ эхилэн партиин Уставай эрилтэнүүдые дүүргэдэг байхынь тулада залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар хүдэлмэри шангадхалгада манай партии хододоо анхарал хандуулдаг. Гэхэтэй хамта зарим партийна организацинууд залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэдэ зохихо анхарал хандуулнагүй.

Партийна организацинуудай секретарьнууд, КПСС-эй райкомууд коммунистнуудай гэшүүнэйнгээ түлөөһэ зүбөөр түлэлгын хойноһоо сагүргэлжэ хинажа байха, партиие мэхэлхэ замда ороһон хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха ёһотой. Суглуулагдаһан гэшүүнэй түлөөһэ хаһа сагсоонь мүнгэ нөөсэлтын кассада оруулхын хойноһоо хинажа байлга партиин зарим райкомуудта тон һулаар бэелүүлэгдэнэ. Тэрээнһээ уламжалан, партийна эхин организацинуудай олон секретарьнууд КПСС-эй ЦК-гай заабарине сахингүйгөөр, суглуулагдаһан гэшүүнэй түлөөһэ тушаалгые удааруулдаг байха юм. Захааминай аймагай «Дружба» колхозой партийна эхин организаци 1964 оной апрельһээ июнь хүрэтэр суглуулагдаһан гэшүүнэй түлөөһые арайл гэжэ сентябриин 17-до мүнгэ нөөсэлтын кассада тушааһан байха юм. Суглуулагдаһан гэшүүнэй түлөөһые кассада хаһа сагсоонь тушаадаггүй баримтанууд бусад хэдэн организацинуудташье үзэгдэнэ.

Гэшүүнэй түлөөһэнэй талаар Уставые болон КПСС-эй ЦК-гай заабаринуудые сахидаггүй баримтанууд яагаад тохёолдооб гэхэдэ, партиин районно комитедүүд, шалгалтын комиссинууд тон һулаар хиналта хэһэн байна.

Партийна бюджедэй дүүргэлтэ

Партийна документнүүдые хадагалалгада харюусалгагүйгөөр хандадаг коммунистнуудай партийна биледүүдээ хаядаг баримтануудай зарим партийна эхин организацинуудта һүүлэй жэлнүүдтэ олоор үзэгдэдэг болоһон тухай областной партийна конференцидэ дуулгаха шухала гэжэ шалгалтын комисси тоолоно. 1964 ондо 32 коммунистын, КПСС-эй гэшүүндэ 6 кандидадай, 1965 ондо КПСС-эй 55 гэшүүнэй, гэшүүндэ 4 кандидадай партийна биледүүдээ гээһэн ушар областной партийна организацида тохёолдоһон байха юм. Партийна документнүүдээ хаяһан баримтанууд Советскэ, Железнодорожно районуудай, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын партийна организацинуудта илангаяа олоор үзэгдэһэн байгаа.

Энэ асуудалаар КПСС-эй обкомой бюрогой 1964 оной мартын 17-до гаргаһан тогтоолой ёһоор дутуунуудые зайсуулха хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые партиин районно комитедүүдэй абахань шухала гэжэ шалгалтын комисси тоолоно.

Гэшүүнэй түлөөһэн тоосоото үе соо нэмээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ 1963 ондо гэшүүнэй түлөөһэнһөө 460 мянган түхэриг ороһон байгаа һаа, 1965 ондо 535 мянган түхэриг ороһон гү, али 16 процентээр нэмэһэн байна. Энэ хадаа тоосоото үе соо областной партийна организациин ургаһые, салин хүлһэнэй фондын нэмэһые гэршэлэн харуулна.

Партийна бюджедэй хэмжээн таргашын талаар 1963 онойхитой сасуулбал, 1965 ондо 32,7 процентээр нэмээ. Жэшээлхэдэ, партийна гэгээрэлэй байшангууд болон кабинедүүдэй, партийна пропагандын, партийна болон советскэ кадрнуудые бэлэдхэлгын гаргаша 38,1 процентээр нэмэһэн байха юм.

Партийна бюджет оршын талаар 1964 ондо 104,7 процент, 1965 ондо—112,8 процент, гаршын талаар тус тустаа 95,6 болон 95,7 процент дүүргэгдэһэн байна.

Партийна пропаганда болон партийна кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ һомолгоһон мүнгэ зээриин тоосоото үе соо хүсэд ашаглагдаагүй байһые таарамжатай гэжэ тоолохын аргагүй. Жэшээлхэдэ, гансахан лэ 1965 ондо Бэшүүрэй райком энэ талаар 1180 түхэриг, Захааминай—1646 түхэриг, Сэлэнгын—527 түхэриг дутуугаар гаргашалаа.

Бюджедэй талаар журамые зарим партийна комитедүүдэй сахидаггүй байһан тухай үнгэрһэн областной партийна конференци дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Партиин олон районно комитедүүдэй энэ шүүмжэлэлые хараадаа абажа, партийна бюджедэй гүйсэдхэлые горитойгоор һайжаруулһые тэмдэглэхэ шухала гэжэ шалгалтын комисси тоолоно. Гэбэшье партиин зарим районно комитедүүд зохихо тобшололнуудые хээгүй, КПСС-эй обкомой бюрогой 1965 оной августын 25-най шиидхэбэриин гүйсэдхэлые хангаагүй, урда мэтэ журамгүй ябадал гаргажа, партийна бюджедээр хараалагдаһанһаа ехэ гаргаша хэһэн байна. Үлүү гаргаша хэгшэдэй тоодо партиин Улаан-Үдын райком, Зэдын комбинадай партком, партиин Яруунын, Кабанскын, Хойто-Байгалай райкомууд оролсоно.

КПСС-эй обкомой финансово-ажахын сектор 1964 ондо бюджедэй талаар, мүн мүнгэнэй документнүүдые бүридхүүлгээр дутуу дундануудые гаргаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 1965 ондо эдэ дутуунуудые зайсуулха талаар энэ сектор зарим хэмжээнүүдые абаа.

«Правда Бурятиин» болон «Буряад үнэнэй» нэгэдэмэл редакциин газетнэ хэблэлэй газар тиражай ёһоор газетэнүүдые гаргаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. 1965 ондо «Правда Бурятии» газетые гаргаха даалгабари 95 процент, «Буряад үнэн» —73 процент дүүргэгдэһэн байна. Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, хараалагдаһан түсэбэй ёһоор газетэ захиулан тарааха хүдэлмэриие «Союзпечать» урда мэтэ хангажа шаданагүй. Тэрээнһээ уламжалан газетнэ хэблэлэй газар 1965 ондо олзын талаар түсэбөө 91,7 процент дүүргэв.

Ажалшадай бэшэг, гомдол, гүйлта харалга

Манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет ажалшадай бэшэгүүд, гомдолнууд болон мэдүүлгэнүүдые хаража үзэлтэдэ анхаралтайгаар хандаха эрилтэ табидаг.

Совет хүнүүд партиин хүтэлбэрилхы организацинуудта бэшэгүүдые эльгээхэдээ, промышленностиин, барилгын, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, хүн зониие культурно-ажаһуудалай талаар хангалгада бии байһан дутуу дундануудай тухай мэдээсэдэг, зарим хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө тушаалайнгаа эрхые хэтэргэдэг, хуули гуримые сахидаггүй баримтанууд тухай дохёо үгэдэг, партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна болон бусад организацинуудай ажал ябуулга һайжаруулха тухай үнэтэ дурадхалнуудые оруулдаг байна.

Тиин ажалшадай бэшэгүүд, гомдолнууд болон мэдүүлгэнүүдые зүбөөр, хаһа сагсоонь хаража үзэхэ гээшэ партийна аппарадай хүдэлмэриин шухала үрэ дүн болоно.

Тоосоото үе соо КПСС-эй обкомдо ороһон бэшэгүүд, гомдолнууд болон мэдүүлгэнүүдэй олонхинь хаһа саг соогоо хаража үзэгдөө, тэдэгээр хэмжээнүүд абтаа. Ажалшадай бэшэгүүдые бүридхэлдэ абалгын, хаража үзэлгын хойноһоо хиналта һайжаруулагдаа гэжэ шалгалтын комисси тодоруулһан байна. Ажалшадай бэшэгүүд болон гомдолнуудые хаража үзэлгын ямараар табигдаһан тухай асуудалнууд шалгалтын комиссиин хэһэн шалгалтын дүнгүүдээр КПСС-эй обкомой бюро болон секретариадта хэдэн дахин зүбшэн хэлсэгдээ.

Тоосоото үе соо партиин областной комитедтэ ажалшадай 3279, тэрэ тоодо 1965 ондо 1536 бэшэг, гомдол болон мэдүүлгэнүүд ороо. Нэгэ һарын болзор соо 3108-ниинь гү, али 95,0 процентнь, тэрэ тоодо табан хоногой болзор соо 2005-ниинь гү, али ороһон бүхы бэшэгүүд болон гомдолнуудай 61 процентнь хаража үзэгдэһэн байна. Зүгөөр 102 гомдол болон мэдүүлгэ партиин обкомдо 1-һээ хоёр һара хүрэтэр, 39 гомдол болон мэдүүлгэ хоёрһоо дээшэ һара соо хаража үзэгдөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Бүхы дээрээ ороһон гомдолнууд болон мэдүүлгэнүүдэй 865-ниинь гү, али 26 процентнь гэр байраяа һайжаруулха асуудалнуудта хамаадана. Энэ хэлаа барилгын хэрэгтэ ехэ дутуунуудай бии байһые, республика дотор байра барилгын гээтдэлтэй байһые, барилгын болон байра заһабарилгын шанар муутайгаар хэгдэдэгые гэршэлжэ үгэнэ.

Барилгын организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, хамжажа байра бариха болон гэр байра заһабарилха хүдэлмэри үргэдхэхэ горитой хэмжээнүүдые партийна, советскэ организацинуудай абахань шухала болоно.

Ажалшадай бэшэгүүд болон гомдолнуудые хаража үзэлтые үнжагайруулһан ушар партиин обкомой аппарадта үзэгдэнэ. Жэшээнь, 1964 ондо 52 бэшэг хоёр һарын, 44 бэшэг хоёр һараһаа дээшэ, 1965 ондо 50 бэшэг-гомдол хоёр һарын, 25 бэшэг хоёр һараһаа дээшэ болзоройтурша соо хаража үзэгдөө. Асуудалые бодотоор шиидхээгүй аад лэ, зарим таһагуудай хооһон бэшэг бэшэлгээр хизаарладаг гү, али харюушье үгэдэггүй баримтанууд үзэгдэнэ. Энээнһээ уламжалан партийна, советскэ дээдэ органуудта шэнэ гомдолнууд болон мэдүүлгэнүүд ородог байна.

Ажалшадай бэшэгүүд, гомдолнууд болон мэдүүлгэнүүдээр хаһа сагсоонь хүсэд хэмжээнүүдые абаха талаар КПСС-эй обкомой таһагууд, горкомууд болон райкомуудта КПСС-эй обкомой шэнэ составай бүри ехэ эрилтэ хэхэнь шухала болоно.

Нүхэдүүд! КПСС-эй зарим райкомуудта, обкомдо коммунистнуудай хүбиин хэрэгүүдые хаража үзэхэ талаар КПСС-эй Уставаар тогтоогдоһон болзорнууд сахигданагүй. Жэшээнь, тоосоото үе соо КПСС-эй обкомдо КПСС-эй гэшүүн болон гэшүүндэ кандидадуудай 377 хүбиин хэрэг ороһон байгаа. Тэдэнэй 122-ынь гү, али 32 процентнь тогтоогдоһон болзор соогоо хаража үзэгдөөгүй. Энэ хадаа партийна организацинуудта, партиин райкомуудта хүбиин хэрэгүүдые буруугаар бүридхүүлһэнһээ, партийна харюусалгада хабаадуулагдаһан хүнүүдэй КПСС-эй обкомой партийна коллегидэ ерээгүйһөө шалтагаалһан байна.

Коммунистнуудай хүбиин хэрэгүүдые тогтоогдоһон болзор соонь хаража үзэлгые хангаха хэмжээнүүдые КПСС-эй райкомууд, горкомууд болон КПСС-эй обкомой парткомиссиин абахань шухала болоно.

Областной партийна организациин партийна бюджедые гүйсэдхэлгэдэ, ажалшадай бэшэгүүд, гомдолнууд болон мэдүүлгэнүүдые хаража үзэлгэдэ, шалгалтын хүдэлмэри табилгада бии байһан дутуунуудые зайсуулха талаар хэмжээнүүдые (областной партийна конференциин делегадуудай шүүмжэлхы ажаглалтануудые хараадаа абан) партиин обкомой болон областной ревизионно комиссиин шэнэ состав абаха зэргэтэй.

МАНДАТНА КОМИССИИН ЭЛИДХЭЛҺЭЭ

(Элидхэлшэнь нүхэр А. Б. Бардонов)

Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXIII съездын зарлагдаха болоһонтой дашарамдуулан, политическэ, ажалай эдэбхи үүсхэлэй ехээр дээшэлжэ байһан оршон байдалда партиин областной XXV конференци хүдэлмэреэ эхилээ. Ленинэй партиин XXIII съезд партиин, арадай ажабайдалда шухала һуури зээлхэ, ойрын табан жэлдэ оронойнгоо хүгжэлтые хараалха, коммунис байгуулалтын ээлжээтэ шатадахи зорилгонуудые тодорхойлхо байха.

Манай республикын ажалшад, бүхы совет арадтал, партиин XXIII съездые хүндэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ хабаадалсана, абаһан социалис уялгаяа дүүргэхээр эрид шиидхэхэй.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин, ноябриин (1964 оной) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд бүхы партиин, партийна организаци бүхэнэй ажал ябуулгада һайнаар нүлөөлөө.

Коммунис парти, тэрэнэй Центральна Комитет Ленинэй хараалһан гол хараа шугамуудые эрид шууд бэелүүлхэ зуураа, Совет оронойхүсэ шадал бэхижүүлхын, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табихын, совет арадай ажабайдал һайжаруулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлнэ. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй (1965 оной) шиидхэбэринүүд шухала удхатай шанартай байгаа. Хүдөө ажахын, промышленна үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ тушаа һайнаар боломжологдоһон хэмжээнүүд тэдэ Пленумүүдээр хараалагдаһан юм.

Партийна эхин организацинуудай тоосооте һунгуулиин суглаанууд, городой, районно партийна конференцинүүд КПСС-эй ЦК-гай дурсагдаһан Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһан тушаа асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулаа. Тэдэ суглаан, конференцинүүд коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлэй дээшэлһэн, олониитын дунда эмхидхэлэй хүдэлмэриин һайжаржа байһан, КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедые тойрон партиин гэшүүдэй улам нягтаар жагсажа байһан оршон байдалда үнгэрөө.

Городой, мүн 20 районой партийна конференцинүүдтэ КПСС-эй горкомой, мүн райкомуудай тоосооную зүбшэн хэлсэгдээ, партиин городской, районно комитедүүд һунгагдаа. Партиин областной XXV конференцидэ хабаадаха делегадууд районно партийна конференцинүүдээр һунгагдаһан байна.

Мандатна комиссиин хэһэн хүдэлмэриин дүнгые мандатна комиссиин даалгабараар конференцидэ элидхэхыемни зүбшөөгыт.

Районно партийна бүхы конференцинүүд дээрэ областной партийна XXV конференцидэ делегадуудые һунгалга партиин Устабтай, «Хүтэлбэрилхы партийна органуудые һунгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай инструкцитай зохилдуулан үнгэргэгдөө гэжэ мандатна комисси тодорхойлһон байна. Партиин 50 гэшүүнһээ шиидхэхы эрхэтэй нэгэ делегадые, КПСС-эй гэшүүнэй 50 кандидадһаа зүбшэхэ эрхэтэй нэгэ делегадые тус конференцидэ түлөөлхэ нормые КПСС-эй обкомой X пленум шиидхэбэри, соогоо тодорхойлһон байгаа.

Делегадуудые һунгаха үедэ түлөөлэлгын эдэ нормонууд сахигдаа. Областной партийна XXV конференцидэ хамта дээрээ шиидхэхы эрхэтэйгээр 658 делегат, зүбшэхэ эрхэтэйгээр 54 делегат һунгагдаһан байна. Конференцидэ һунгагдаһан бүхы делегадууд диилэнхи олонхидой дуугаар дэбжүүлэгдээ. Һунгалтын гурим сахилга хазагайруулагдаагүй.

Конференцидэ хабаадаһан бүхы делегадуудай түлөөлэлгэ зүб гэжэ мандатна комисси мэдэрнэ. Железнодорожно, Советскэ, Кабанска, Хориин, Хяагтын, Сэлэнгын аймагуудай партийна организацинуудһаа эгээл олон делегадууд, 32-һоо 101 хүрэтэр делегадууд ерээ.

Шиидхэхы эрхэтэй делегадуудай бүридэл тушаа хэлэхыемни зүбшөөгыт.

Областной партийна конференцидэ 16 яһатанай түлөөлэгшэд делегадууд боложо һунгагдаа, тэдээнэй тоодо 384 ородууд гэхэ гү, али 58,4 процентнь, 235 буряад гү, али 35,7 процентнь, бусад яһанай 39 хүн, үгышье һаа 6 процентнь. Эдэ тоо, баримтанууд ленинскэ национальна политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһые, манай ороной бүхы нацинууд болон арадуудай адли тэгшэ эрхэтэй байһые гэршэлэн харуулна.

Делегадуудай эрдэм һургаалые нимэ мэдээнүүдээр харуулмаар: 658 делегадай 292 хүниинь дээдэ эрдэмтэй, 39 хүниинь—хүсэд бэшэ дээдэ, 147 хүниинь—дунда, 85 хүниинь—хүсэд бэшэ дунда эрдэмтэй.

Делегадуудай эрдэм һургуули тухай мэдээнүүд ажалшадай культурна хэмжээнэй республика соо сагүргэлжэ дээшэлжэ байһые гэршэлнэ, арадай гэгээрэл тушаа манай партиин программна эрилтэнүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ.

Элидхэлшэ болбол конференциин делегадуудай партиин зэргэдэ хэр удаан ябажа байһан тухай, мүн тэдэнэй наһые харуулһан тодорхой жэшээнүүдые дурдаа.

Наһатай, залуу кадрнуудые таарулан табиха тухай, залуу хүдэлмэрилэгшэдые зоримгойгоор дэбжүүлхэ тухай, наһажаал кадрнуудта гамтайгаар хандаха тухай партиин заабариие манай областной партийна организаци бодото ажалдаа бэелүүлнэ гэжэ делегадуудай партиин зэргэдэ байлгын болзор, наһан тушаа мэдээнүүд гэршэлэн харуулна.

Конференциин делегадуудай дунда 115 эхэнэр бии гэхэ гү, али бүхы делегадуудай 17,4 процентыень эзэлнэ. Октябрьска, Железнодорожно, Советскэ, Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудай делегацинуудай дунда эхэнэрнүүд эгээл олон.

Манай республикын ажаүйлэдбэридэ, ниитын, культурна хүдэлмэридэ эхэнэрнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаададаг байһые эдэ баримтанууд гэршэлэн харуулна. Гэхэ зуура, партийна хэдэ хэдэн комитедүүд эхэнэрнүүдые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ушөөл үсөөнөөр дэбжүүлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Яруунын, Загарайн, Захааминай, Улаан-Үдын аймагуудай делегадуудай дунда эхэнэрнүүдынь оройдоол 6—10 процент болоно.

Делегадуудай хэдэг ажалай бүридэлые нимэ тоонуудаар тодорхойлхоор: хүдэлмэришэд—145 хүн, үгышье һаа 22,1 процент, колхознигууд—82 хүн, үгышье һаа 12,4 процент.

Шиидхэхы эрхэтэй делегадуудай 134 хүниинь промышленностьда, 16[...] хүниинь хүдөө ажахыда хүдэлнэ. [...] хүн транспортда, 31 хүн барилгада[...] 107 хүн партийна хүдэлмэридэ, [...] хүн совет хүдэлмэридэ, 11 хүн про[...] союзай, комсомолой хүдэлмэридэ, [...] хүн наука, культурын, искусствын[...] арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаа[...]ын һалбаринуудта хүдэлнэ.

Олон тоото уралан нарижуулагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл делегадуудай дунда бии.

Тэдээнэй дунда Социалис Ажалай Геройнууд нүхэд Милин Петр Петрович, Бубеев Цыдып Шагжиевич, Р[...]чино Нима Бадмаевич, Костром[...] Иван Афанасьевич, Доржиева Бал[...]ма Түгжиевна гэгшэд бии. Буряадай АССР-эй габьяата 6 инженер, Буряадай АССР-эй габьяата зургаан багшанар, Буряадай АССР-эй габьяата [...]бэн техник конференцидэ делегадаар һунгагдаа.

Делегадуудай 419 хүниинь Советскэ Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаа. Делегат, Эсэгэ оронойхамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан нүхэр Потехин Иван Павлович Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй, табан делегат СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, гурбан делегат РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд, 60 делегат Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, 274 делегат—ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадууд.

Нүхэдүүд! Зүбшэхэ эрхэтэй делегадуудай бүридэл тухай дуулгахыемни зүбшөөгыт.

Делегадууд хэдэг ажалаараа иимэжэ хубаарна: 17 хүдэлмэришэд, [...] колхозник, 35 алба хаагшад. Делегадуудай 37 хүниинь ородууд, 1[...] ниинь—буряадууд, дүрбэниинь—бусад яһатад.

Эрдэмэйнгээ талаар: 15-ниинь—дээдэ, 2 хүниинь—хүсэд бэшэ дээдэ, 17 хүниинь—дунда, 9 хүниинь—хүсэд бэшэ дунда, 11 хүниинь—эхин һургуулитай.

Наһанайнгаа талаар: 30 наһа хүрэтэр 3 хүн, 31-һээ 40 хүрэтэр—[...] хүн, 41-һээ 50 хүрэтэр наһатай—[...] хүн, 50 наһанһаа дээшэ—7 хүн [...] зүбшэхэ эрхэтэй делегадуудай 1[...]ниинь эхэнэрнүүд.

Нүхэдүүд! Областной партийна организаци эмхидхэлэйнгээ, идейнэ, политическэ талаараа улам нягта[...]жа байна, тэрэнэй кадрнуудынь о[...] ниитын дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри эрхилхэ талаар [...]лээд дүршэлтэй боложо байна гэжэ областной XXV партийна конференциин делегадуудай бүридэлһөө [...] тодоор харагдана.

Ленинскэ ЦК-е тойрон нягта[...] жагсаһан, КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зэбсэглэһэн КПСС-эй отрядуудай нэгэн болохо Буряадай областной партийна организаци республикынгаа үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхээр бэлэн байна, манай орон дотор коммунизм байгуулгада хүндэтэ хубитаяа оруулха байха.

ШАТАР

ХАХАД ОЧКО ХЭРЭГТЭЙ

ВЛАДИМИР. Эндэ «Буревестник» бүлгэмэй шатаршадай дунда эхилһэн мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдөө. Табадахи наадан болохоһоо манай республикын шатаршад бултадаа шүүгдэшэһэн байна. Зургаадахи уулзалгада Свердловскын Потаповатай тудаһан Улымжиева шадамар бэрхээр наадажа шүүгээ. Республикын чемпион Л. Гармаева Краснодарай шатаршан Петькотой наадахадаа тэнсэжэ һалаа.

Удаадахи хоёр уулзалгын үнгэргэгдөөд байхада, түрүү һуурида гараһан шатаршанай нэрэ тодорһон байна. Энэмнай Краснодарай бэрхэ шатаршан Петько болоно. Манай республикын түлөөлэгшэ Л. Гармаева долоодохи уулзалгада Горький городой Благонадежнатай наадахадаа шүүлэн, Астраханиин шатаршан Белкинатай тэнсэһэн байна. Тиигэжэ найманһаа зургаан очкотой болонхой, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө ана-мана туладажа ябана. Нүгөөдэ шатаршамнай—Энгельсина Улымжиева долоодохи уулзалгадаа Волгоградай түлөөлэгшэ Сидякуну тэгшые шүүгээшье һаа, наймадахидаа Омскын шатаршан Васильевада шүүгдэшэһэниинь халагламаар.

Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Доржи Мункуев яһала һайнаар наадажа ябана. Һүүлшынгээ уулзалтада тэнсэжэ шадаа һаа, мастерта кандидадай нормо дүүргэхэ аргатай.

Л. КОРОЛЕВА.

ГДР-эй правительствын үүсхэл

ЖЕНЕВЭ, февралиин 8. (ТАСС). Ядерна буу зэбсэг саашадаа тараалгые хорихо тухай договор батлаха тушаа ГДР-эй правительствын хэһэн мэдүүлгые 18 гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо С. К. Царапкин тус комитедэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ соносхобо. Женеведэ зорюута ерэһэн ГДР-эй делегаци энэ мэдүүлгые С. К. Царапкинда барюулһан байгаа. Ядерна буу зэбсэг ямар нэгэн аргаар тарааха ябадал болюулха договор баталаад байгаа һаа, эбтэй амгалан байха гэһэн бүхы арадуудай эрмэлзэлгэтэй таараха бэлэй гэжэ ГДР-эй правительство тоолоно.

Ядерна буу зэбсэг өөрынгөө мэдэлдэ абаха эрхэтэй болохо гү, али НАТО-гой ядерна хүсэнүүдтэ хабаадалсаха гэжэ Баруун Германиин улам ехээр дуугташажа байһан дээрэһээ мүнөө һанаа зоборитой болонхой гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Бонной зүгһөө иигэжэ байгаашань ядерна буу зэбсэг тараахагүй тэһэн договор батлаха зам дээрэ тойбо татана гэжэ мэдүүлгэ соогоо заһан байна.

Ядерна буу зэбсэгһээ арсаха тухай уялга ФРГ-гэй бэе дээрээ даажа абахаар бэлэн байгаа юм һаань, ГДР-эй правительство мүн тиимэ уялга бэе дээрээ даажа абахаар бэлэн байһа гэжэ ёһошолон мэдүүлнэ. Германиин газар дээрэ ядерна буу зэбсэг абаашаад байгаа юм һаа, тэрэниие тэндэһээ зайлуулжа, немец газар нютагые ядерна буу зэбсэгһээ энээнһээ хойшо сүлөө болгохыень ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүдые ГДР-эй правительство уряална.

Германиин хоёр гүрэнэй зүгһөө ядерна буу зэбсэгһээ арсаад, Германиин газар дээрэһээ хари гүрэнэй ядерна буу зэбсэгүүдые гаргажа абаашаа юм һаань, немец газар нютаг, тэндэхи хото городууд болон хүдөө нютагууд ядерна буу зэбсэгтэ хэзээшье хорлогдохогүй гэжэ ядерна зэбсэгтэй бүхы гүрэнүүдэй зүгһөө немец арадта бата найдуулга үгүүлхые 18 гүрэнэй комитет болон ООН-ой Генеральна Ассамблей оролдохо болоно, — гээд ГДР-эй правительство сохом найдана

ГДР-эй правительствын хэһэн мэдүүлгэ уласхоорондын удхатай, хойшолуулашагүй эгээн шухала зорилгонуудай нэгэн болоно — ядерна буу зэбсэг тараахагүй гэһэн асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ Германиин Демократическа Республикын шэнэ шухала оруулалта болоно гэжэ С. К. Царапкин тэмдэглээд, ГДР-эй правительствын мэдүүлгые буу зэбсэг хуряаха тушаа 18 гүрэнэй комитедэй документ болгожо тарааxыень тус комитедэй секретариадые гуйба.

Урда Вьетнамай сүлөөрһэн нютагуудта. Сүлөөрэлгын Армиин сэрэгшэдтэ гранат бэлэдхэхэ мастерскойдо.

ТАСС-ай фотохронико.

Хархис хара үзэлтэнэй гэмтэ аашые болюулха!

ВФП-гэй мэдүүлгэ

ПРАГА, февралиин 8. (ТАСС). «Оронойнгоо ажалшадта, профсоюзуудта болон бүхы демократическа үзэлтэндэ харшаар Индонезиин хархис хара үзэлтэнэй хэжэ байгаа хуули буса гэмтэ аашануудые Бүхэдэлхэйн Профсоюзуудай Федераци эрид шууд буруушаана» — гэжэ Индонезидэ болоһон событинууд тушаа эндэ тунхаглагдаһан ВФП-гэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Хархис хара үзэлтэнэй аашада эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа Индонезиин демократическа үзэлтэнтэй һаналаа нэгэдэнхэй байһанаа, мүн тэдэнэй үнэнтэ зүб хэрэгэйнь мандаха байһанда этигэжэ байһанаа тус мэдүүлгэ соо элирхэйлһэн байха юм гэжэ ЧТК агентство мэдээсэнэ.

Индонезиин эрхэ сүлөөдэ болон амгалан тайбан байдалда дуратай арад зондо эсэргүүсэжэ, хархис хара үзэлтэнэй хэһэн гэмтэ аашануудые эрид шууд буруушаажа, тэндэхиин ажалшад болон арад зонтой сохом һаналаа нэгэдэнги байһанаа мэдүүлхыень бүхэдэлхэйн ажалшад болон профсоюзай эмхинүүдые ВФП уряална.

Ганын правительствын программа һайшаагдаа

АККРА, февралиин 8 (ТАСС). Ганын парламент 1966 ондо орон дотороо правительствын бэелүүлхэ ажал ябуулгын программа гурбан үдэр соо зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, тэрэниие һайшаан бата[...]лаа. Парламентын сессиин нээг[...]хэ дээрэ президент Кваме Нкрума[...] хэлэһэн үгэ соо энэ программа ту[...]хай дэлгэрэнгытээр хэлэгдэнхэй.

Джонсон Сайгоной марионеткэтэй уулзаба

ВАШИНГТОН, февралиин 8 (ТАСС). Үсэгэлдэр Пирл-Харборто (Гавайн олтирогууд) США-гай президент Л. Джонсоной Сайгондохи марионеточнэ «правительствын»ударидагшадтай хэһэн зүблөөн нээгдэв. США-гай министрнүүдэй, м[...] бэшэшье дээдэ тушаалтадай хаба[...]далсаһан энэ зүблөөн гол түл[...] Вьетнамдахи байдалда болон сэрэг[...] ябуулгануудта зорюулагдаха юм [...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта: областной XXV партийна конференци дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой хэһэн элидхэлһээ; областной XXV партийна конференцеэр һунгагдаһан КПСС-эй обкомой гэшүүдэй, гэшүүндэ кандидадуудай, КПСС-эй областной шалгалтын комиссиин гэшүүдэй, КПСС-эй XXIII съездэ ошохо делегациин гэшүүдэй списогүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй обкомой шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлһээ (элидхэлшэ нүхэр М. М. Могнонов); мандатна комиссиин элидхэлһээ (элидхэлшэ нүхэр А. Б. Бардонов); хилын саанахи һонинууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03427. Зак. № 141.